

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

ПРИТВЕРДЖУЮ
Ректор НТУ «ХПІ»

(Signature)
Євген СОКОЛ

«10» квітня 2023 р.

ПРОГРАМА

вступного випробування при зарахуванні
на навчання для здобуття ступеня доктора філософії
за освітньо-науковою програмою «Філософія»
зі спеціальності 033 філософія
з іспиту «Філософія»

АНОТАЦІЯ

Програма складена відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України, закону України від 06 вересня 2014 р. «Про вищу освіту», постанови КМ України від 23 березня 2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» зі змінами та наказу Міністерства освіти і науки України від 15.03.2023 р. № 276 «Порядок прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2023 році», «Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі», правил прийому до аспірантури Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» наказ № 121 ОД від 04.04.2023 року.

Програму складено в обсязі програми вищої освіти магістра зі спеціальності «Філософія». Метою проведення вступного іспиту з філософії для вступників зі спеціальності «Філософія» на здобуття ступеня доктора філософії є перевірка професійно-орієнтованої компетенції в межах побутової та професійної тематики, отриманої в процесі оволодіння філософськими знаннями за професійним спрямуванням на рівні «магістр», а також вміння використовувати знання філософії у власному житті, міжособистісних стосунках, у подальшій науковій та практичній, викладацькій діяльності.

Вимоги до рівня підготовки вступників. Для успішного засвоєння освітньо-наукової програми доктора філософії вступники повинні мати ступінь вищої освіти «магістр» та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі філософських наук. Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

Вступники повинні *знати* основні напрямки історико-філософської думки, класичну і сучасну вітчизняну та світову філософію. *Володіти* філософськими способами мислення, основними філософськими принципами, засвоїти світоглядно-гуманістичний зміст філософії.

Вступники повинні *вміти* на основі ґрунтовного, фундаментального знання філософії опанувати самостійний стиль критичного мислення, формувати свою власну позицію; застосовувати набуті знання при аналізі загальних проблем сучасності.

Вступники повинні *вміти* використовувати методологічні настанови та принципи у конкретно-наукових дослідженнях (природничих, технічних або гуманітарних) та міждисциплінарних наукових галузях.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Тема «Історія філософії»

I. Філософія Давнього Сходу.

Виникнення філософії як особливої галузі людського знання. Міфологічні і науково-практичні витoki філософського бачення світу. Схожість та розбіжності розвитку філософської думки Сходу та Заходу. Давньоіндійська філософія: основні поняття, періодизація. Ортодоксальні та неортодоксальні школи. Філософія буддизму. Давньокитайська філософська думка: даосизм, конфуціанство, моїзм, легізм.

II. Антична філософія.

Філософія Давньої Греції, особливості її генезису. Мілетська школа. Філософія Геракліта, початок діалектики. Філософські ідеї Піфагора. Елейська школа – Парменід, Зенон. Вчення про незмінність буття. Заперечення постулатів Елейської школи. Погляди Емпедокла, Анаксагора. Людина як мікрокосм. Атомістична теорія Левкіпа і Демокріта та їх послідовники.

Класичний період давньогрецької філософії. Софісти і їх концепція «Людина – міра усіх речей» (Протагор). Сократ і його вчення про самопізнання і норми людської поведінки. Сутність філософії Платона і його вчення про ідеї. Аристотель і його обґрунтування законів формальної логіки. Критика Аристотелем платонівського вчення про ідеї. Метафізика і її специфіка в філософії Давньої Греції. Проблема пізнання світу. Елліністична філософія: кінізм, стоїцизм, епікуреїзм, скептицизм. Неоплатонізм як початок середньовічної філософії.

III. Середньовіччя та Відродження.

Особливості середньовічної філософської думки. Апологетика та патристика. Августин Блаженний і його вчення про людину, душу й тіло; августинівська концепція часу. Розвиток ідей неоплатонізму у східній та західній гілках патристики. Іоанн Скот Еріугена про природу. Схоластика, її специфіка та періоди розвитку. Арабська та єврейська середньовічна філософська думка та їх вплив на філософію Європи. Ансельм Кентерберійський, онтологічне доведення буття Бога. Вчення про універсалії. Реалізм, номіналізм, концептуалізм як головні течії філософської думки Середньовіччя. Фома Аквінський: його вчення про подвійність істини і систематизація ним середньовічної схоластики. Номіналізм Оккама. Геоцентризм і проблема людини в середньовічній філософії. Зародження емпіричного пізнання у вченнях Роберта Гросетеста та Роджера Бекона.

Філософія епохи Відродження. Гуманізм і проблема цілісної людської індивідуальності (Данте, Петрарка). Філософські ідеї Ніколая Кузанського. Розробка проблеми індивідуальності у платонізмі та аристотелізмі італійського

Ренесансу. Піко делла Мірандола та П'єтро Помпонаці. Реформація, її ідеї. Утопізм Т. Мора, Т. Кампанелли та ін. Еразм Роттердамський і його гуманістичні ідеї. Природознавчі досягнення М. Коперніка, Й. Кеплера, Парацельса, Тихо Браге. Пантеїзм Д. Бруно. Скептицизм М. Монтеня. Антропоцентризм і проблема свободи особи в епоху Відродження.

IV. Філософія Нового часу.

Наукова революція та філософія Нового часу (XVII-XVIII ст.). Ф. Бекон – засновник англійського матеріалізму як нового напрямку розвитку науки. «Новий Органон» Бекона і критика схоластики. Його теорія пізнання і обґрунтування ним емпіричного методу і теорії індукції. Подальший розвиток емпіризму у XVIII ст.: сенсуалізм Д. Локка та його критика вроджених ідей Р. Декарта. Просвітницькі ідеї Локка. Сутність суб'єктивного ідеалізму Д. Берклі. Філософія Д. Юма як зародження агностицизму і заперечення причинності. Р. Декарт і його міркування про метод. Його вчення про дві субстанції – розумову і тілесну. Раціоналістичний критерій чіткості і виразності в пізнанні. Концепція Бога в гносеології Декарта. Особливості і специфіка дедуктивного методу, обґрунтованого Декартом. Механістичний матеріалізм Т. Гоббса і його емпірична гносеологія. Філософські погляди Б. Спінози. Основні принципи подолання дуалізму Декарта і вчення про субстанцію, атрибути і модуси в філософії Спінози. Монадологія В. Лейбніца. Особистий вимір буття – простір і час; розробка питань формальної логіки.

Французькі матеріалісти XVIII ст. про людину як складну машину. Особливості механістичної методології в гуманітарних та природничих науках. П.О. Ламетрі, Д. Дідро, П. Гольбах, К.А. Гельвецій як представники французького матеріалізму XVIII ст. Вчення про природу. Теорія пізнання. Атеїзм. Сутність філософських поглядів французьких матеріалістів: їх заслуги та обмеженість. Філософські погляди Ш.Л. Монтеск'є, Вольтера, Ж.-Ж. Руссо. Просвітницьке трактування буття людини.

V. Німецька класична філософія.

Класична німецька філософія і її особливості. І. Кант і умови можливості пізнання. Синтез раціоналізму і емпіризму. Кантівське вчення про світ «речей в собі» і світ явищ. Агностицизм І. Канта та його філософське обґрунтування. Розум і антиномії в філософії Канта. Діалектика Канта і його етика повинності. Категоричний імператив і концепція свободи у філософії Канта. Теоретичний та практичний розум. Філософські погляди Фіхте та Шеллінга. Г.В.Ф. Гегель і його філософська система та метод. Тотожність мислення і буття. Самопізнання – рушійна сила розвитку Абсолютного духу. Наука логіки. Філософія природи, філософія духу. Діалектика Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха. Теорія пізнання, критика ідеалізму і релігії, етичне вчення, релігія любові як

основа спілкування. Проблема людини в системі поглядів антропологічної філософії Л. Фейербаха.

VI. Некласична філософія XIX-поч. XX ст.

Ірраціоналізм А. Шопенгауера: світ як воля та уявлення. Початок екзистенціалізму у філософії С. К'єркегора. Філософія марксизму: основні етапи її формування, соціальна зумовленість її виникнення. Місце людини, проблема співвідношення особистості і суспільства в марксизмі (концепції «відчуження праці»). Різниця між діалектикою Гегеля і Маркса. Сутність матеріалістичного трактування історичного процесу і соціального буття. Теорія пізнання в філософії марксизму. Діалектико-матеріалістична ідея практики в теорії пізнання Маркса і Енгельса. Концепція матеріалістичної діалектики і її зміст. Подальший розвиток філософії марксизму. Філософія Ф. Ніцше: критика західної цивілізації, її «гуманізму», ідея волі до влади та поняття надлюдини. Вплив філософії Ніцше на філософію XX століття. Позитивізм О. Конта. Емпіріокритицизм Е. Маха та Р. Авенаріуса. Нове розуміння людини у психоаналітичній філософії З. Фрейда. Еволюція фрейдизму. Феноменологія Е. Гусерля. Філософські ідеї персоналізму (Э. Муньє, ін.).

VII. Українська філософія.

Особливості вітчизняної філософської думки, основні етапи та риси. Космологічні і космогонічні погляди. Проблема відношення людини до Бога. Християнський антропоцентризм. Філософська думка українського Відродження XV-XVII століть. Києво-Могилянська академія і філософія Просвітництва, її вплив на філософську думку українського та інших народів (Ф. Прокопович, Г. Кониський, Г. Чужинський, Л. Горка та ін.). Раціоналізм і гуманізм в філософських пошуках мислителів Києво-Могилянської академії.

Г.С. Сковорода, його життя та філософія. Співвідношення теорії і практики. Проблема самопізнання, теорія пізнання. Світ, матерія, Бог. Концепція «філософії серця», «внутрішня людини», «сродність праці». Есхатологічні погляди Г.С. Сковорода. Основні ідеї університетської філософської думки України XIX ст.: творчість Й. Шада, І. Франка, М. Драгоманова; філософія мови О. Потебні. «Філософія серця» П. Юркевича. Екзистенційні мотиви в творчості П. Юркевича. Філософські ідеї початку XX століття (В. Зеньковський, Л. Шестов, В. Вернадський). Філософія космізму В.І. Вернадського, О.Л. Чижевського як початок в філософії України проблем взаємозв'язку людини і космосу. В. Вернадський про феномени життя космосу, людства і ноосфери.

VIII. Сучасна філософія.

Філософія франкфуртської школи – нові типи раціональності у роботах Т. Адорно, М. Хоркхаймера, Е. Фромма, Г. Маркузе, Ю.Хабермаса та ін. Філософська антропологія (М. Шелер, А. Гелен, ін.). Філософія екзистенціалізму

та його еволюція (М. Гайдеггер, К. Ясперс, Ж.-П. Сартр, ін.). Основні ідеї філософської герменевтики. Неопозитивізм (Л. Вітгенштейн та «Віденський гурток») та постпозитивізм (К. Поппер, Т. Кун, І. Лакатос, П. Фейєрабенд). Сутність філософії прагматизму. Релігійна філософія ХХ століття (неотомізм, тейярдизм, неопротестантизм). Зародження та розвиток структуралізму (К. Леві-Строс, М. Фуко, Ж. Лакан, ін.), його вплив на сучасну науку та філософію. Основні ідеї постструктуралізму (Р. Барт, Ж. Дельоз, Ф. Гваттари, Ж. Деррида, ін.). Постмодерн у сучасній культурі та філософії.

Тема «Метафізика та онтологія»

Трансцендентальний хід як методологічний типаж метафізики. Прояснення умов можливості вопрошання про буття – конститутивний момент будь-якої онтології. Вивчати або займатися: вимога онтолого-метафізичної проблематики до її освоєння і викладання. Феномен міфу як подія утвору людини. Топологічна образність міфу. Мова і зміст у міфологічному просторі. Міф і проблема істини. «Дофілософські» теми становлення онтологічного і метафізичного міркування: символіка смерті, сон і пильнування, пам'ять, слава, майстерність, символ «другого народження», минуле, природа. Виречення Анаксимандра як первинний слід онтологічного досвіду. «Онтологема «межі» у піфагорійців. Числові гармонії. Математика як онтологічний порядок. Геракліт: дискретність обитийствованного існування. Становлення (обґрунтування) буття як повторення-вперше; Полемос. Філософема Логосу. Фонологізм. Філософема буття. «Деантропоморфізуючий» жест Парменида і фіксація онтологічного погляду. Апорії Зенона: Предикат єдності буття і вимога актуальної безкрайості (обґрунтованості) світової сукупності і відношень існуючого. Проблема кінечності. Атомісти: філософема пустоти. Сократ: Антропологічна редукція: зняття з феномена людини людської розмірності. Майевтична артикуляція буття. Онтологічна етика або метафізика людської чесноти. Платон: Проблема кінечності сприйняття. Ідея. Идеическая центрація суцього. Аристотель: Риси класичної певності метафізики. Метафізичний динамізм. Сутність. Відмінність сутності від ідеї. Останні підстави і причини буття суцього. Категоріальний аналіз суцього (буття будь-чим); форма. Каузальний аналіз суцього; форма, матерія, першодвигун. Ентелехійний аналіз суцього; матерія, цільова причина. Аристотелевський світ як симптоматизація метафізики (логіка, фізика, риторика, етика, політика). Антична метафізична традиція і новий християнський досвід. «Обожнення» буттєвого режиму. Античний і християнський онтологические зразки «божественного». Християнське відкриття особистості. Фігура Христа й онтологія феномена особистості. Кардинальні християнські догмати як поле можливостей метафізики. Віра як акт і перспектива метафізичного досвіду. Картезіанська процедура і принцип cogito.

Ідея Бога як онтологічний симптом інстанції «Я мислю». Протяжність як основа артикуляції природних явищ. Онтологіческие підстави фізичного універсума (природи). Максимально потужний інтелект. Метод як метафізична вимога. Онтологія як онтологія свідомості, що пізнає. Наукова теорія і топологічні структури свідомості. Суть «коперніканського перевороту»: Критика чистого розуму як конкретне обґрунтування метафізики; критичний хід як можливість і простір такого обґрунтування. Апріорні форми споглядання: простір і час. Розум і його категоріальне апріорне забезпечення. Антиномії чистого розуму: «практичний» перехід у вимір моралі. Етика як можливість (можлива форма) метафізичного дискурсу. Системність гегельянського онтологічного дискурсу. Діалектика як метод і структура онтологічної системи. Феноменологічний хід: горизонтні інтуїції феноменологічного поруху. Проблема метафізики як проблема фундаментальної онтології. Задача обґрунтування філософії, що філософствує. Герменевтика як онтологія – філософська герменевтика. Хайдеггерівський проект герменевтичної феноменології. Герменевтичний досвід як досвід буття. Мова як середовище онтолого-герменевтичного досвіду. Існування (суб'єкта) без сутності. Співтовариство, що не робить, і його онтологічна генералізація. Філософія як мислення меж (перебування на межах). Онтологічна робота «виписування внутрішнього». Історія як сингулярное простір. Філософія і література.

Тема «Гносеологія»

Пізнання як предмет гносеології. Загальні характеристики пізнавальної діяльності. Проблема пізнання в історії філософської думки. Класична неklasична філософія про можливості пізнання. Проблема пізнання в філософії. Гносеологічний оптимізм та агностицизм. Знання як результат процесу пізнання, образ об'єкту, що пізнається. Засоби, що сприяють отриманню знань (прибори, телескопи та ін; відносини суспільного характеру). Розуміння пізнання: чи є пізнання віддзеркаленням об'єктивного світу. Види знання: міфологічне, релігійне, повсякденне, наукове, філософське, художньо-образне. Особлива роль наукового пізнання. Філософія науки та епістемологія – самостійні напрямки, що окреслились як результат особливої ролі наукового пізнання. Нераціональні форми пізнання (творчість, інтуїція). Парний характер категорій гносеології. Визначення категорії за допомогою протилежності. Суб'єкт – об'єкт, кількість – якість, чуттєве – раціональне, емпіричне – теоретичне, пізнання – знання. Епістемологія: взаємодія суб'єкта та об'єкта. Моделі світосприйняття в динаміці розвитку суспільства та суб'єкт-об'єктних відносин. Пізнавальні стратегії. Реалістичні доктрини. Натуралістичні доктрини (редукціоналізм, фізикалізм, фізіологічний редукціонізм). Еволюційна теорія пізнання. Праксеологічні теорії. Прагматистська програма пізнання. Діалектичний матеріалізм.

Пізнавальні можливості людини: питання про чуттєве та раціональне в пізнанні. Ступені та форми чуттєвого (відчуття, сприйняття, уявлення) та раціонального (поняття, судження, умовиводів). Істина. Класичні концепції істини. Основа класичної концепції істини – принцип відповідності. Класична концепція як позитивна відповідь на питання про пізнавальність світу. Априористська концепція. Некласичні концепції: конвенціоналістська, когерентна, постпозитивізму, прагматична, онтологічна, семантична, герменевтична, діалектико-матеріалістична. Критерії істини: сприйняття як критерій істини в сенсуалістичній традиції. Практика як критерій діалектичного матеріалізму. Чіткість та ясність, за Декартом, те, що корисне, те, що економно мислити (Мах), верифікація та фальсифікація (позитивізм).

Розвиток як філософська проблема. Поняття зміни та руху. Розвиток як зміни, що ведуть до появи нової якості. Дві традиції розуміння розвитку в історії філософії: Геракліт та Платон. Ідея розвитку кінця XVIII ст. Діалектика як вчення, теорія та метод. Три форми діалектики: стихійна антична, німецька та діалектико-матеріалістична. Суб'єктивна та об'єктивна діалектика. Гегель про два принципи діалектики: принцип загального зв'язку, принцип розвитку. Категорії та закони діалектики. Методологічне значення законів діалектики. Форми детермінізму. Синергетика як теорія розвитку та як картина світу. Понятійний апарат, що зростає на ґрунті фізичної хімії та термодинаміки, математичної теорії випадкових процесів, нелінійних коливань та хвиль. Джерела синергетики: роботи в галузі математичної теорії катастроф, нерівноважної термодинаміки, когерентних процесів в фізиці. Основні категорії синергетики. Світоглядні та методологічні принципи: принцип імовірнісного детермінізму, універсальність узгоджених процесів в природі, універсальність еволюції та адаптації як закономірної поведінки складних систем. Глобальний еволюціонізм та його підґрунтя: теоретичні основи (еволюційні теорії в біології, вчення про живу речовину у біосфері, еволюційні теорії в космології, теорія самоорганізації) та загальні філософські основи (принцип імовірнісного детермінізму, ідея розвитку світу). Принципи та головна теза глобального еволюціонізму. Еволюція та розвиток. Теоретичні положення глобального еволюціонізму: еволюція – це процес руху Світу, наукові теорії, що відносяться до різних форм руху, принципово непокдані, фіналістський варіант антропного принципу про розумну форму руху.

Тема «Феноменологія»

Сутність проблеми свідомості та складність її вирішення. Проблема свідомості в історії філософії. Наука та сучасна філософія про свідомість. Свідоме та без свідоме: від Фрейда до Ст. Гроффа. Паулі та Юнг: звернення до

фізикалізму при вивченні свідомості. Менський про особливий характер понять при вивченні свідомості. Ле Круа, Вернадський: ідея ноосфери. Вітгенштейн про особливості мови. Пенроуз та Хамерофф: ідея квантової свідомості.

Наука про морфологічні особливості людини: мова та свідомість. Сучасна наука про генезу свідомості. Поява біорозумної матерії, розвиток умов для формування простої психіки – перед свідомості (Людина Примітивна). Формування підсвідомого (Людина Емоційна). Умови появи Homo Sapiens sapiens: еволюція мозку, морфологічні особливості язика, гортані, постави, мови та мислення. Проблема виникнення другої сигнальної системи. Основні функції мови: комунікативна, регулююча, програмуюча. Структура свідомості. Права та ліва півкулі та їх морфологічно-функціональні особливості. Пам'ять, мислення, самооцінка, самосвідомість, воля, емоції, мотивація, знання. Тілесно-перцептивна, логіко-понятійна, емоційно-афективна та ціннісна складові в структурі свідомості.

Сучасні філософія та наука про свідомість. Просторово-часова теорія свідомості. Гумор, плетки, ігри, моделювання майбутнього. Філософія управління свідомістю. Мозок: три шляхи вивчення. Штучний інтелект та свідомість. Роботи: філософія самозбереження та допомоги людям, філософія дружнього інтелекту, філософія влади, наноботи та науково-технічний прогрес. Квантова природа свідомості та вирішення проблеми старіння. Оперування терміном «завтра», оперування терміном «час». Моделювання дійсності за рахунок можливих комбінацій майбутнього. Гуссерль як основоположник феноменології. Філософія як строга наука в інтерпретації Гуссерля. Вивчення феномену для досягнення чистих істин, апіорних значень – предмет феноменології. Ейдетичні науки (логіка, математика, філософія) та фактуальні науки (що посилаються на факти). Трансцендентальна феноменологія як наука про сутність. Феномен як сутність, яка проявляє себе у свідомості завдяки феноменологічній редукції. Споглядальність сутності – завдання філософського знання. Спеціальний метод – метод феноменологічної редукції. Два етапи феноменологічної редукції: ейдетична редукція («світ у дужках») та трансцендентальна редукція («заключає у лапки емпіричну самосвідомість»). Г. Шпет про шлях псевдо філософії та шлях мудрості. Концепція свідомості, за Е. Гусерлем. Критика натуралізму. Критика психологізму. Критика історизму. Феномен та свідомість. Феноменологічна редукція – стриманість (епохе) від віри у реальність оточуючого світу, споглядальність ідеальної сутності речі (ейдос світу). Нова трактовка свідомості: свідомість з позиції інтенціональної цілі (ноєми), смислів, «життєвого світу». Вплив феноменології на дослідження фундаментальних понять буття, часу, людського існування, свободи, для розвитку ідей філософської антропології.

Тема «Логіка»

Мислення як предмет вивчення логіки. Основні форми логічного мислення. Історія логіки. Зародження логіки. Логіка та онтологія. Формальна логіка. Логіка та наука. Математична логіка. Сучасна логіка. Поняття як форми мислення. Логічна структура і основні характеристики понять. Обсяг та зміст понять. Співвідношення обсягі та змісту понять. Визначення понять. Ділення понять. Логічні операції з поняттями. Розподіл та обмеження понять. Судження як форма мислення. Структура судження. Суб'єкт та предикат судження. Класифікація суджень. Відношення між судженнями. Логічний квадрат. Онтологічний зміст законів формальної логіки. Розкладання логічного суб'єкта в предикативний ряд як спосіб пізнання дійсності. Закон тотожності як закон незмінності форми. Закони непротиріччя та закон виключення третього як закони розкладання логічного суб'єкта в предикативний ряд. Загальні властивості умовивіда. Безпосередні умовивіди. Умовиводи від протилежності, перетворення, звернення, протиставлення. Дедуктивні умовиводи. Силогізми. Структура простого категоричного силогізму. Можливі поєднання суджень в силогізмі. Поняття о фігурі силогізму. Перша фігура силогізму, її модуси та характеристики. Друга фігура силогізму, її модуси та характеристики. Третя фігура силогізму, її модуси та характеристики. Четверта фігура силогізму, її модуси та характеристики. Умовні силогізми, їх конструктивні та деструктивні модуси. Розділювальні силогізми та їх модуси. Умовно-розділові силогізми та їх конструктивний та деструктивний модус. Дедукція, її переваги та недоліки. Індукція. Повна та неповна індукція, популярна та наукова індукція. Методи індукції: метод згодження, метод різниці, метод залишків та метод супутніх змін. Приблизне узагальнення. Аналогія. Аналіз та синтез. Системний метод. Класифікація помилок. Логічні помилки та в словниковому виразі. Помилки дедукції. Підміна тези, аргумент к людині, основна помилка, коло в доказі, та інші. Помилки індукції. После цього тобто по причині цього, помилка по простому переліченню. Помилки аналогії. Софізми.

Тема «Філософська антропологія»

Людина на шляху удосконалення – предмет філософської антропології. Проблема людини в історії філософії. Формування антропологічної проблематики в античності. Образ людини, за принципом космоцентризму. Специфічний погляд на людину в епоху середньовіччя. Образ людини, за теоцентризмом. Посилення інтересу до людини за часів Відродження. Особливості розуміння людини у Новий час. Філософське тлумачення буття людини у європейському ірраціоналізмі, екзистенціалізмі та у філософії марксизму. Образ людини, за антропоцентризмом. Філософська антропологія ХХ століття. Розуміння людини у

постструктуралізмі та постмодерні. Проблема походження людини. Теорія антропосоціогенезу; питання про співвідношення біологічного та соціального в людині.

Дуальність природи людини: Шелер про дві площини існування людини. Сфера реального з вітальними потребами та сфера ідеального, де панують цінності та ідеали. Формування людяності, підґрунтя якої є дух, носій духу особистість. Ціннісно-практична характеристика людяності. Гуманістичні цінності: особистість. Персоналізм, філософія Ляйбніца, Канта, Руссо, Кьєркегора, Феєрбаха, Бергсона, Шелера, Марітена, Ясперса про особистість. Сенс людського буття, проблема свободи і самотності. Свобода та необхідність (Спіноза). Свобода та відповідальність як атрибутивні характеристики людини. Свобода як основа гідності людини та вага відповідальності (Паскаль, Кант, Достоевський, Бердяєв, Гайдеггер). Воля та свобода: внутрішня свобода волі та зовнішня свобода дії. Заперечення свободи волі, але на свободу дії (Гоббс, Гольбах). Фаталізм (Кальвін, Лаплас). Сенс життя як інтегральна характеристика людського буття. Екзистенційний підхід до проблеми сенсу і сутності буття людини в умовах науково-технічного удосконалення умов існування. Гуманізм і трансгуманізм.

Тема «Соціальна філософія»

Поняття суспільства: основні передумови його виникнення; проблема співвідношення матеріального та духовного начал у суспільстві. Суспільна проблематика в історії філософії (поява суспільної проблематики в античності, її посилення за часів Відродження та Просвітництва; суспільно-політичні погляди Гоббса, Руссо та ін.; суспільні ідеї Гегеля, Канта, ін.). Формаційна концепція К. Маркса. Цивілізаційні концепції А. Тойнбі та О. Шпенглера. Концепції постіндустріального та інформаційного суспільства (Д. Белл, Дж. Нейсбіт, З. Бауман, П. Дракер, І. Валлерстайн, О. Тоффлер, М. Мак-Люен, У. Бек та ін.). Сфери суспільства. Матеріально-економічна сфера. Матеріальне виробництво та механізми удосконалення продуктивних сил. Соціальна сфера: види соціальних спільнот. Ускладнення класової моделі К. Маркса. Критерії соціальної диференціації в моделях сучасного суспільства (модель Р. Дарендорфа, Е. Гідденса, Н. Еліаса, У. Бека, П. Бурдїо та ін.). Політична сфера. Поняття «політичного життя суспільства». Політична система та її основні елементи: держава, її ознаки, функції, влада, структура державної влади, принципи розділення влади, форми правління та форми державного устрою. Політична система: партії, громадські організації. Громадянське та політичне суспільство. Філософські підґрунтя становлення громадянського суспільства. Духовна сфера: цінності, освіта, наука.

Глобалізація. Основні етапи теоретичного осмислення. Виміри глобалізації. Наука, техніка, технологія в інформаційному глобалізованому суспільстві. Двозначність техніки та технізації: синтез навичок духовного та виробничого характеру. Зв'язок техніки та технологій з наукою. Техніка як атрибут людського життя (Шелер, Гелен, Дьюї). Техніцистсько-раціональне пояснення техніки (Башляр, Агассі, Рассел). Антитехніцизм (Берсон, Вебер, Бердяєв, Шпенлер, Ясперс). Розширена інтерпретація техніки прошлого (Мамфорд). Новий погляд на техніку (Сімондон). Технетіка (Кудрін). Технофобія. Техніко-технологічні основи становлення інформаційного суспільства. Техніко-технологічний детермінізм в сучасних інформаційних концепціях розвитку суспільства (Ростоу, Арон, Белл, Гелбрейт, Бзжинський, Каку, Тоффлер, Массуда, Кінг та ін.) та в футурологічних дослідженнях. Техносфера як глобальне середовище, формування техносфери. Технопарки та кластери як елементи прояву та реалізації техносфери в глобальному просторі. Суспільство і глобальні проблеми. Комплексний характер глобальних проблем. Типи цивілізаційного розвитку та їх базові цінності. Глобальні кризи та пошуки нових цінностей техногенної цивілізації. Необхідність застосування до людиновимірних систем, що потребують особливих стратегій діяльності, синтезу цінностей західного та східного зразка.

Тема «Філософія культури»

Феномен культури як предмет філософії культури. Філософія як самосвідомість культури, сутність основ і універсальних принципів культури. Світоглядні аспекти творчості людей в безперервному процесі виготовлення, розповсюдження і використання матеріальних, соціальних і духовних цінностей. «Культура» і «цивілізація»: спільне і відмінне. «Цивілізація» як поняття для означення культурного історичного процесу і його досягнень. Цивілізація та релігія в концепції А. Тойнбі і С. Хантінгтона. А. Арон, У. Ростоу, Д. Гелбрейт, Є. Тоффлер та абсолютизація матеріально-технічних факторів. «Ідея гри» як найбільш глибинна форма вираження життя. Ігровий елемент і його присутність на всіх етапах розвитку людської культури. Ігрова концепція Й. Гейзінга. Концепція В. Дільтея «критика історичного розуму». Формування предмета дослідження наук про дух В. Дільтея як вихідний пункт наукового сприйняття феномену культури. Філософські підходи до визначення сутності культури: функціоналізм, психоаналітичний, аксіологічний, структуралістський підхід. Концепція «круговороту локальних цивілізацій» А. Тойнбі. Цивілізації – як своєрідні «культурно-історичні монади». Центральні теми соціологічного аналізу: культура і соціальна структура; культура і спосіб або стиль життя, спеціалізована і буденна культура, культура повсякденного життя і пр. Соціальні функції

культури. Місце і роль культури у взаємодії з іншими системами суспільства, а також взаємодія особистості, спільноти і суспільства.

Тема «Філософія науки»

Наука як предмет вивчення філософії. Предмет філософії науки. Спеціальні підрозділи філософії науки: філософія фізики, біології та ін. Розвиток позитивіських ідей, сучасний стан постпозитивізму. Методологія як вчення про методи і процедури наукової діяльності. Методологія як тип раціонально-рефлексивної свідомості, спрямований на вивчення, удосконалення і конструювання методів. Взаємообумовленість, взаємозв'язок і залежність систем знань та систем діяльності. Методи в теоретичних і прикладних дослідженнях. Методологічний плюралізм. Сутність теоретичних методів наукового дослідження та їх методологічна основа. Науково-дослідний процес як чітко організований комплекс дій. Алгоритм науково-дослідного процесу. Ефективність наукових досліджень. Емпірична перевірка наукових результатів. Форми відображення результатів наукових досліджень. Формування наукової теорії. Наукова теорія як найбільш складна і розвинута форма наукового знання. Критерій істинності теорії. Проблема демаркації знання. Раціональна критика і постійна корекція фактів як суть наукового пізнання. Динаміка і зростання наукового знання. Процес диференціації та інтеграції наукового знання. Кумулятивна модель розвитку науки та критичний раціоналізм Карла Поппера. Період «нормальної науки» та наукова революція в концепції Т.Куна. Поняття парадигми як системи теоретичних, методологічних і аксіологічних установок. Поняття наукового співтовариства. Концепція дослідницьких програм Імре Лакатоша. Філософія техніки: історія становлення та предмет вивчення. Соціальні та етичні проблеми науково-технічного прогресу. Тенденція розвитку науково-технічного прогресу та соціальні наслідки комп'ютеризації. Нові досягнення науки та їх вплив на людину та суспільство. Когнітивні та соціальні цінності. Соціокультурний вимір науки. Сцієнтизм і антисцієнтизм. Абсолютизація ролі науки в системі культури та обмеженість можливостей науки у вирішенні корінних проблем людського існування.

Тема «Етика»

Етика як філософська дисципліна. Виникнення етики як системи етичних норм в історії філософії. Загальні засади етики: природа, сутність, виникнення, розвиток, структура, функції моралі. Сутність основних категорій етики: моральна вимога, моральний вибір, моральні чесноти і вади, добро і зло, справедливість, совість, гідність і честь, ідеал (моральний), смисл життя, щастя. Прояви моралі у різноманітних сферах діяльності. Становлення і розвиток етичної

думки. Соціально-історична природа моралі від Аристотеля, Т. Гоббса, Ж.-Ж. Руссо, Е. Дюркгейма до філософії марксизму. Етичні погляди І.Канта. Аналіз моральної філософії Канта. Розв'язання суперечності між «світом природи» і «світом свободи». Категоричний імператив. Мета моральності як повне подолання нерозумної природи. Моральний скепсис Ф. Ніцше. Ідеал надлюдини та протиріччя принципам християнської моралі. Філософське осмислення природи і суті цінностей в аксіології. Конституювання предметної проблематики аксіології та онтологічний статус цінностей. Ієрархізація основних класів цінностей (Е. Гартман, М. Шелер, Н.Гартман). Об'єктивна значущість цінностей Г. Риккерта. Спільні, відмінні риси та суперечності, що виникають між правом і мораллю в процесі взаємодії. Співвідношення моралі і права. «Принципи етики» Д. Мура. Моральний реалізм Д. Мура та етика у площині філософського знання. Комп'ютерна етика як область міждисциплінарного дослідження. Морально-етичні норми спілкування в мережевих комунікаціях. Проблема збереження та підтримки етичних норм в інтернет-просторі. Засоби попередження та боротьби з комп'ютерними злочинами; відповідальність та законність в комп'ютерних мережах. Етико-правові аспекти захисту авторського права та інтелектуальної власності в комп'ютерній мережі. Проблеми біоетики.

Тема «Естетика»

Естетика як філософське вчення. Предмет естетики. Формування предмету естетики в межах філософського знання. Емоційний ряд духовних ідеалів, що викликають почуттєво-гуманістичний відгук. Почуття прекрасного, потворного, трагічного чи комічного. Специфіка людського почуття як психофізіологічного процесу та як інтелектуальної діяльності. Мистецтво як форма творчості і феномен культури. Образне відображення життя. Естетичні уявлення і погляди в межах філософських, теологічних концепцій. Основні естетичні концепції античного світу. Антична естетика класичного періоду. Естетика Платона й Аристотеля. «Калокагатія» як одне з основних понять античної естетики. Естетика еллінізму. Світоглядні основи християнської естетики, творення християнських символів. Естетичні ідеї Середньовіччя на основі синтезу греко-римської та давньоєврейської культур. Морально-естетичного спрямування в працях Тертуліана, Августина Блаженного та ін. Естетика Ренесансу. Естетичні теорії М. Кузанського, Леонардо да Вінчі, М. Фічіно, Піко делла Мірандола. Філософська естетика XVIII–XIX століть: І.Кант, Ф.Шиллер, М.Шеллінг, Г. Гегель. Взаємозв'язок між мистецтвом та моральністю. Мета мистецтва у розкритті істини, зображенні прекрасного у дійсності. Основні напрями сучасної естетичної думки. Некласична естетика. Ідеологія споживальництва. Формування естетичного смаку, почуття прекрасного, здатність розуміти і сприймати

мистецтво і естетику повсякденного життя. Осмислення досвіду сучасних арт-практик, розвиток технологій і їх вплив на мистецтво. Проблеми взаємодії мистецтва і техніки. Створення нових форм мистецтва. Перспективи використання технологій для створення нових форм мистецтва. Інтерактивність та нові художні засоби.

Рекомендована література:

Історія філософії

Абеляр П. Історія моїх страждань. – Львів, 2004.

Святий Августин. Сповідь / Перекл. з латини. – К.: Основи, 1999
<http://194.44.152.155/elib/local/sk750294.pdf>

Аквінський Тома. Коментарі до Арістотелевої «Політики» / Пер. з латини. – К., 2003.

St. Anselm. Basic Writings: Proslogium, Mologium, Gaunilo's In Behalf of the Fool, Cur Deus Homo. Open court. Trans. S.N. Dean. Chicago and la Salle, Illinois, 1998.

Арістотель. Нікомахова етика / Пер. з давньогр. – К., 2002. https://www.ae-lib.org.ua/texts/aristoteles_nicomachean_ethics_ua.htm

Арістотель. Політика / Пер. з давньогр. та передм. О. Кислюка. – К., 2000.
<http://izbornyk.org.ua/aristotle/arist.htm>

The Atharvaveda, by M. Bloomfield. Strassburg, Verlag von Karl J. Trubner, 1899.

Боецій. Розрада від філософії. – К., 2002.

Valla L. De vero falsoque bono. Trans. A. K. Hieatt and M. Lorch, New York: Abaris Books, 1977

Гегель В.Ф. Феноменологія духу. – Харків, 2019.

Гоббс Т. Левіафан, або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної. Переклад з англ., передмова та примітки: Тамара Польська та Віктор Малахов. – К., 2000.

Г'юм Д. Трактат про людську природу: Спроба запровадження експериментального методу міркування про об'єкт моралі /Пер. з англ. – Київ. 2003.

Декарт Р. Метафізичні твори. – Харків, 2020 (ел.).

Diogenes Laërtius Lives of Eminent Philosophers. Trans. Pamela Mensch. Oxford University Press. 2018.

Дгаммапада // Зарубіжна література: Матеріали до вивчення літератур зарубіжного Сходу: Хрестоматія / Упор. Л. В. Грицик. – Київ, 2006.

Еразм Роттердамський. Похвала Глупоті. Домашні бесіди. Київ, 1993.

Ібн Сіна. Книга спасіння: Логіка. Фізика. Метафізика / Переклад з арабської. – Київ, 2020.

Кант І. Критика чистого розуму. Пер. з нім.: Ігоря Бурковського. Київ: Юніверс, 2000

Кант І. Критика практичного розуму. Пер. з нім.: Ігоря Бурковського. Київ: Юніверс, 2004

Конфуцій. Велике вчення. [https://www.e-reading.club/bookreader.php/1000197/Konfuciii - Velike vchennya.html](https://www.e-reading.club/bookreader.php/1000197/Konfuciii_-_Velike_vchennya.html)

Коперник, Ніколай // Філософський енциклопедичний словник / В.І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. – Київ: Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України: Абрис, 2002.

Xenophon. Conversations of Socrates. Penguin Classics, 1990

Головне про філософів: Микола Кузанський. <https://newacropolis.org.ua/articles/mykola-kuzanskyi>

Локк Д. Два трактати про правління. Пер. Павло Содомора – К., 2020.

Локк Д. Розвідка про людське розуміння. У 4-х книгах; пер. Наталка Бордукова – Харків: Акта, 2007

Ляйбніц Г.В. Монадологія / Пер. П. Бартусяка під ред. О. Хоми). Sententiae, XXVIII. – 2013. – № 1. С. 151–177.

Maimonides. The Guide of the Perplexed. Trans. Shlomo Pines. Vol. 1. Chicago: University of Chicago Press, 1963

Макіавеллі Н. Флорентійські хроніки. Державець / Пер. з італ. – Харків, 2007.

Марк Аврелій. Наодинці з собою. Роздуми. Пер. з грец. – Львів, 2007

Монтень М. Проби: в 3 Т. / Пер. з франц. – Київ, 2005-2007.

Мор Т., Кампанелла Т. Утопія. Місто Сонця / Перекл. з лат. – К., 1988.

Лао-Цзи (Лі Ер). Да де цзін; «Українське Дао – Вчення про істину та благодать». Пер. з китайської: Володимир Дідик. Львів: Видання Академічний Експрес, 2013

Origen. Treatise on the Passover. Dialogue with Heraclides and his Fellow Bishops On the Father, the Son and the Soul, trans Robert Daly. New York: Paulist Press, 1992.

Платон. Держава. – К., 2000. <http://litopys.org.ua/plato/plat.htm>

Платон. Апологія Сократа. Діалоги. – Харків, 2017.

Платон. Діалоги. – Харків. 2008.

Plotinus. The Six Enneads. <https://sacred-texts.com/cla/plotenn/index.htm>

Рігведа («Книга гімнів») // Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. – Київ, 2007. – Т. 2 : М - Я. – С. 331-332.

Русо Ж.Ж. Вибрані трактати. – Харків, 2018.

Сенека Луцій Анней. Моральні листи до Луцілія. Пер. з латини. – Львів, 2019.

Спіноза Б. Теолого-політичний трактат. – Харків, 2018.

Спіноза Б. Етика. – К., 2015.

Feuerbach L. The Essence of Christianity. London: Kegan Paul, Trench, Trübner & Co.; New York: Harper & Row (Harper Torchbooks), 1957

Андрущенко В. П. Вступ до філософії: Великі філософи. – Харків, 2005.

Городиська О.М. Середньовічна філософія // Філософія: терміни і поняття: Навчальний енциклопедичний словник / Під ред. В.Л. Петрушенка. – Львів: «Новий Світ-2000», 2020. – С. 335-337.

- Волинка Г.І., Гусєв В.І., Мозгова Н.Г., Огородник І.В., Федів Ю.О. Історія філософії в її зв'язку з освітою. – Київ, 2006.
- Городиська О.М. Антична філософія // Філософія: терміни і поняття: Навчальний енциклопедичний словник / Під ред. В.Л. Петрушенка. – Львів: «Новий Світ-2000», 2020. – С. 24-26.
- Гринів О. Історія філософії. Курс лекцій для аспірантів. – Львів, 2015. – 559 с.
- Radhakrishnan S. A sourcebook of Indian Philosophy. N.J., Princeton University Press, 1989
- Suzuki D. T. *An Introduction to Zen Buddhism*. USA: Grove Press, 2007.
- Поправко О.В. Антропологія: навчальний посібник / О.В. Поправко. – Мелітополь, 2016.
- Історія філософії: Підручник / Ярошовець В.І., Бичко І.В., Бугров В.А. та ін.; за ред. В.І.Ярошовця. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. – 774 с.
- Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології. Навчальний посібник зі словником. – 4-е видання перероблене та доповнене – К.: КНТ, 2016.
- Патрологія: життя, письма і вчення Отців Церкви. – Львів, 1998.
- Рассел Б. Історія західної філософії / Пер. з англ. – К., 1995.
<http://litopys.org.ua/russel/rus.htm>
- Читанка з історії філософії: У 6 книгах. Книга 6. Зарубіжна філософія ХХ століття. – К.: Фірма «Довіра», 1993
- Стрелкова А. Ю. Буддизм: філософія порожнечі: [монографія]. – К., 2015.
- Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики. – Житомир, 2014.
- Філософія: терміни і поняття: Навчальний енциклопедичний словник / Під ред. В.Л. Петрушенка. – Львів, 2020.
- Філософський енциклопедичний словник / гол редколегії В.І. Шинкарук. – Київ, 2002.
- Zalta E. Translating and interpreting Chinese philosophy. Stanford Encyclopedia of Philosophy, 2015. <https://plato.stanford.edu/entries/chinese-translate-interpret/>
- Ясперс К. Про сенс історії (фрагменти) // Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями. Хрестоматія. – К., 1996. – С. 183–210.

Метафізика та онтологія. Гносеологія

- Голіченко Т.С. Слов'янська міфологія та антична культура. – К.: Наукова думка, 1994.
- Дерріда Ж. Позичі. – К.: Д.Л., 1994
- Іммануїл Кант. Прологомени до кожної майбутньої метафізики, яка зможе виступати як наука/Перекл. укр. мовою д-ра Івана Мірчука.–Мюнхен:УВУ,2004.–Серія:Varia ч.50.
- Камю А. Бунтівна людина//Альбер Камю.Вибр.тв.у 3-х т. – Харків,1996-1997.–Т.3.Есе.
- Камю А. Міф про Сізіфа//Альбер Камю.Вибр.тв. у 3-х т.–Харків, 1996-1997.–Т.3.Есе.

- Камю А. Творчість і свобода//Альбер Камю.Вибр.тв. у 3-х т.–Харків,1996-1997.– Т.3.Есе
- Cassirer E. Determinism and Indeterminism in Modern Physics: Historical and Systematic Studies of the Problem of Causality. Yale University Press, 1956.
- Філософія: терміни і поняття: Навч. енциклопедичний словник / Під редакцією В.Л. Петрушенка. – Львів, 2020.
- Онтологія і метафізика: Підручник. Т.3 / Б. Мондін ; Пер.з італ. Б. Завідняка. – Жовква: Місіонер, 2010.
- Предмет і проблематика філософії: Навч. пос./За заг. ред. М.А.Скринника і З.Е.Скринник/.–Львів:ЛБІ НБУ,2001.
- Платон. Діалоги.–К.,1996.
- Сартр Ж.-П. Буття і ніщо: Нарис феноменологічної онтології. – К.,2001.
- Філософія: предмет, історія, проблеми. Текст лекцій (під ред. Карася А.Ф., Скринника М.А., Пашука А.І.).–Львів,1994.–Ч. 1.
- Філософія: навч. посіб. / А. М.Черній. – К.: Академвидав, 2011.
- Філософія: підруч. / Є.М.Причепій, А.М.Черній, Л.А.Чекаль. – 2-ге вид., виправл., доповн. – К.: Академвидав, 2008.
- Валевська І. Історичні долі класичної метафізики в ХХ сторіччі //Філософська думка. – 1998. – № 2
- Тарароєв Я.В. Від Всесвіту до Мультиверсу // Філософська думка. – 2006. – №3. – С. 134–141.
- Tararoev J.V. Modern Cosmology and the Problem of "Gnoseological Abyss" // XXIst Word Congress of Philosophy. Philosophy Facing World Problem: abstracta. – Ankara, 2003. – P. 390–391.
- Тарароєв Я.В. Людський чинник у сучасній космології // Філософська думка. – 2005. – №3 – С. 103–116.
- Тарароєв Я.В. Шапченко Т.В. Онтологія струн: від Всесвіту до музики // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна Серія: Теорія культури та філософія науки. – 2011. – № 980. – С. 120–127.
- Палагін О.В. Розвиток та порівняльні характеристики логіко-онтологічних формальних теорій / О.В. Палагін, М.Г. Петренко, А.В. Михайлюк. – Математичні машини і системи, 2007. – №2. – С. 3–18.
- Guarino N. Ontologies and Knowledge Bases. Towards a Terminological Clarification / N. Guarino, P. Guaretta. – Amsterdam: IOS Press, 1995.
- Основи філософії: Навч. посібник / П.І.Гнатенко, В.Б.Окороков, В.І.Пронякін, О.О.Осетрова. – К.: Вища освіта, 2009. – 335 с. – С. 125-180.
- Uschold M. Ontologies: Principles, Methods and Applications / M. Uschold, M. Gruninger. Knowledge Engineering Review 11(2), 1996. – PP. 93–136.
- Вандишев В. М. Філософія. Конспект лекцій: В 2-х ч. - Ч. 2: Антропологія. Гносеологія. Соціологія. Суми: Вид-во СумДУ, 2000.
- Гусев В. І. Західна філософія Нового часу 17-18 століття. К., 1998.С. 34-54, 176-182.

Йолон П. Тенденції розвитку сучасної методології науки // Філософська і соціологічна думка. – 1995. – № 7–8. – С. 239–243.

Філософські проблеми сучасно наукового пізнання: підручник для студентів-магістрів усіх спеціальностей і форм навчання. / Я.В. Тарароєв; О.О. Дольська; Т.М. Дишкант та ін. Харків: Видавець Іванченко І. С., 2023. 550 с

ФЕНОМЕНОЛОГІЯ

Abbagnano N. Critical existentialism. Anchor Books, 1969.

Abbagnano N. The Human Project–The Year 2000. Trans. by Bruno Martini e Nino Langiulli. Vol. 119 of the «Value Inquiry Book Series.» Amsterdam/New York: Rodopi, 2002.

Baudrillard J. De la seduction / J. Baudrillard. – Paris, 1979. – 243 p.

Baudrillard J. In the Shadow of the Silent Majorities (Semiotext(e) / Foreign Agents) / J. Baudrillard. – New York, 1994. – 128 p.

Baudrillard J. The system of objects. Trans. By James Benedict. London, New York: Verso, 1996. 205 p.

Bourdieu P. Habitus and Field: General Sociology, Vol. 2, Lectures at the College de France 1982–1983. Cambridge: Polity Press, 2020.

Braidotti R. Nomadic Subjects. Embodiment and Sexual difference in Contemporary Feminist Theory. Cambridge: Columbia University Press, 1994. 326 p.

Deleuze G. Empiricism and Subjectivity: An Essay on Hume's Theory on Human Nature. Columbia University Press, 1991. 163 p.

Deleuze G., Guattari F. Nomadology: The War Machine. Semiotext(e)/ Foreign Agents, 1986. 160 p.

Deleuze J., Guattari F. What is Philosophy? Columbia University Press, 1994.

Derrida J. Speech and Phenomena and Other Essays on Husserl's Theory of Signs, trans. Davod Allison. Evanston: Northwestern University Press, 1973

Dolska O. Time to think about bodily rationality (the stands of the sporting events are empty!) // Theory and practice: problems and prospects. Scientific articles. 2020. C.37–46.

Fast J. Body Language. New York: M. Evans & Company, 2002.

Febvre L. Combats pour l'histoire, Paris, Armand Colin, 1953, 456 p.

Flyvbjerg B. Habermas and Foucault: thinkers for civil society? // British journal of sociology. London, 1998. Vol. 49, № 2. P. 210–233.

Heidegger M. Basic Writings, ed. David Farrell Krell, San Fransisci: Harper, 1977.

Heidegger M. Being and Time, trans. By John Macquarrie and Edward Robinson. London: SCM Press, 1962.

Heidegger M. Introduction to Metaphysics, trans. by Gregory Fried and Richard Polt. New Haven: Yale Universitu press, 2000.

Jencks Ch. Critical Modernism – Where is Post Modernism going? – London, 2007.

Lotman J. On the semiosphere, trans. Wilma Clark. Sign Systems Studies, 33.1 (2005).

- Lyotard J.–F. The Postmodern Condition a Report on Knowledge / Jean–François Lyotard ; [translated by Geoff Bennington and Brian Massumi Foreword by Fredric Jameson]. – Minneapolis : Minesota Press, 1988. – 110 p.
- Lyotard J.–F. The Postmodern Condition a Report on Knowledge, 1988.
- Mead M., Wolfenstein M. Childhood in contemporary cultures. University of Chicago Press, 1955.
- Niall L. A Dictionary of Postmodernism. Chichester: The Atrium, Southern Gate, 2016.
- Sartre J.–P. Being and Nothingness; An Essay in Phenomenological Ontology, trans. by Hazel E Barnes. Citadel Press, 2001.
- Sartre J.–P. Critique of Dialectical Reason. Volum 1: Theory of Practical Ensembles, trans. by Alan Sheridan–Smith. London, New York: Verso, 1976.
- Sartre J.–P. Existentialism Is a Humanism, trans. by Carol Macomber. New Haven: Yale University Press, 2007.
- Sartre J.–P. Search for a Method, trans. by Hazel E Barnes. New York: Vintage Books, 1968.
- Sartre J.–P. The Emotions: Outline of a Theory, trans. by Bernard Frechtman, The Philosophical Library, 1948.
- Sartre J.–P. The Transcendence of the Ego. London: Routledge, 2004
- Ахутін А. Гайдегер: казус філософії // філософська думка. 2020. № 1. С.26–36.
- Бергсон А. Творча еволюція. Пер. з франц. Р. Осадчука. Київ: Вид–во Жупанського, 2010.
- Бичко І. Феноменологія Е. Гуссерля: методологічний поворот 7/ Феноменологія і філософський метод.– К.: Тандем, 2000.– С. 21–28.
- Богачов А. Передісторія філософської герменевтики. – Наукові записки НаУКМА. – К. : Стилос, 2000. – Т. 18. – С. 17–21.
- Богачов А. Філософська герменевтика. – К. : Курс, 2006. – 405 с.
- Брюховецька О. Шкіра реальності: до феноменологічної теорії кіно // Феноменологія і мистецтво.–К.: ППС–2002,2005.–С. 67–75.
- Бубер М. Я і Ти. Шлях людини за хасидським вченням / Мартін Бубер; [пер. з нім. В. Терлецького і Н. Спринчан]. – К.: Дух і Літера, 2012. – 272 с.
- Бурдье П'єр // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011.
- Бурлачук В. Феноменологіческая социология и опыт меняющегося мира // Феноменология и гуманитарное знание.– К.: Тандем, 1998.– С. 113–120.
- Вальденфельс Б. Міркування щодо генеалогії культури // Філософська думка, 2009, № 1. Київ, 2009, с. 13–26.
- Вальденфельс Б. Топографія Чужого: студії до феноменології Чужого.– К.: ППС–2002,2004.– 206 с.– (Сучасна гуманітарна бібліотека).
- Вандельфелс Б. Вступ до феноменології. – К. : Альтерпрес, 2002. – 176 с. – (Сучасна гуманітарна бібліотека).
- Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму, пер. з нім. О. Погорілого. Київ: Основи, 1994. 261 с.
- Вейль С. Укорінення. Лист до клірика / Сімона Вейль; [пер. з фр.]. – К.: Дух і Літера, 1998. – 298 с.

- Вітгенштайн Л. Філософські дослідження. / Людвіг Вітгенштайн; [пер. з нім Є. Поповича] // Вітгенштайн Л. Філософські дослідження. – К.: Основи, 1995. – С. 87–310.
- Возняк Т. С. Тексти і переклади. – Харків : Фоліо, 1998. – 667 с.
- Габермас Ю. Постметафізичне мислення. Розділ 1. Повернення до метафізики? // Філософія освіти: науковий часопис. – 2010. – № 1–2 (9).
- Гадамер Г.–Г. Істина і метод. Основи філософської герменевтики / Ганс–Георгу Гадамер; [пер. з нім. О. Мокровольського]. – Т. 1. – К.: Юніверс, 2000. – 464 с.
- Гайдеггер / Юрген Габермас; пер. з нім. // Габермас Ю. Філософський дискурс Модерну. – К., 2001.
- Гайдеггер М. Будувати, проживати, мислити // Возняк Т. Тексти та переклади. – Х.: Фоліо, 1998. – С. 313–332.
- Гайдеггер М. Буття в околі речей // Возняк Т. Тексти та переклади. – Х.: Фоліо, 1998. – С. 332–345.
- Гайдеггер М. Вечірня розмова в таборі для військовополонених // Українські проблеми. – 1998. – № 1. – С. 106–121.
- Гайдеггер М. Гельдерлін та сутність поезії // Возняк Т. Тексти та переклади. – Х.: Фоліо, 1998. – С. 345–363.
- Гайдеггер М. Дорогою до мови ; [пер. з нім. В. Кам'янець]. – Львів : Літопис, 2007. – 232 с.
- Гегель Г. В. Ф. Феноменологія духу / Георг Вільгельм Фридрих Гегель; [пер. з нім. П. Таращука]. – К.: Основи, 2004. – 548 с.
- Гіденс Е. Соціологія. – К.: Основи, 1999.
- Гомілко О. Деоб'єктивація тіла та світу у феноменології М. Мерло–Понті // Феноменологія: рецепція у Східній Європі.– К.: Тандем, 2001.– С. 81–88.
- Гомілко О. Метафізика тілесності: концепт тіла у філософському ракурсі. – К., 2001.
- Гринів О. Історія філософії. Курс лекцій для аспірантів. – Львів, 2015. – 559 с.
- Гусерль Е. Досвід і судження. Дослідження з генеалогії логіки / Едмунд Гусерль; [ред. і вид. Л. Ландґребе; пер. з нім. і післямова В. Кебуладзе]. – К.: ППС–2002, 2009.–334 с.
- Гусерль Е. Картезіанські медитації. Вступ до феноменології / пер. з нім. Андрій Вахтель. – К.: Темпора, 2021. – 304 с.
- Гусерль Е. Феноменологія (Стаття в Британській енциклопедії) / / Логос. 1991. № 1;
- Гадамер Г.–Г. Герменевтика і постика : Вибрані твори. – К. : Юніверс, 2001. – 288 с.
- Гадамер Г.–Г. Істина і метод. Герменевтика II : Основи філософської герменевтики ; [пер. з нім. М. Кушнір]. – К. : Юніверс, 2000. – Т. II – 478 с.
- Гадамер Г.–Г. Істина і метод: основи філософської герменевтики ; [пер. з нім. О. Мокровольський]. – К. : Юніверс, 2000. – Т. I. – 464 с.
- Гадамер Г.–Г. Поезія і філософія / Гадамер Г.–Г. ; [пер. з нім. С. Голендер] // Антологія світової літературно–критичної думки ХХ ст. – Львів : Літопис, 1996. – С. 208–215.

- Гадамер Г.–Г. Про вклад поезії у пошук істини / Гадамер Г.–Г. ; [пер. з нім. Т. Возняк] // Антологія світової літературно–критичної думки ХХ ст. – Львів : Літопис, 1996. – С. 216–222.
- Гняздівський А. Феноменологія як трансцендентальна теорія політичного // Філософська думка, 2009, № 1. – Київ. – 2009, С. 66–79.
- Дахній А. Мова і мовлення як предмет герменевтичної феноменології Мартина Гайдеггера / Андрій Дахній // Філософська думка Український науково–теоретичний часопис. – К., 2015. – №6. – С. 70–88.
- Дахній А. Нариси історії західної філософії ХІХ–ХХ ст.: навч. посібник / Андрій Дахній. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 488 с.
- Дахній А. Проект герменевтичної феноменології Мартина Гайдеггера в контексті еволюції його мислення / Андрій Дахній // Sententiae: Наукові праці Спільки дослідників модерної філософії. – Вінниця: ВНТУ 2012. – №1 (XXVI). – С. 69–81.
- Дахній А. Фактично–історичний вимір досвіду у філософії раннього Гайдеггера / Андрій Дахній // Філософська думка. – 2011. – № 5. – С. 76–88.
- Декомб В. Інституції сенсу. – К.: Український Центр духовної культури, 2007.
- Дениско П. Досвід музиканта // Феноменологія і мистецтво.–К.: ППС–2002,2005.– С.22–32.
- Джеймісон Ф. Постмодернізм, або логіка культури пізнього капіталізму / Джеймісон Фредрик; [пер. з англ. і післямова Петра Дениска]. – К.: Курс, 2008. – 504 с.
- Дільтей В. Виникнення герменевтики. Додатки з рукописів // Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки : [хрестоматія]. – К. : Ваклер, 1996. – С. 33–60.
- Дільтей В. Історія молодого Гегеля / Вільгельм Дільтей // Дільтей В. Історія молодого Гегеля; Віндельбанд В. Відновлення гегельянства; [пер. з нім. О. Литвиненка; наук. ред., звірка та уточнення пер., вступ, ст., прим. Ю. В. Кушакова]. – К.: Три крапки, 2008. – С. 59–278.
- Довгополова О. Проблема розуміння Чужого в розробках Б. Вальденфельса // Док–са. Збірник наукових праць з філософії та філології. Вип. 14. Німецька феноменологічна традиція у філософії, гуманітаристиці та культурі. – Одеса: ОНУ ім. І.І. Мечникова, 2009. – С. 279–287.
- Дольська О. Від метафізичного суб'єкта до постметафізичної субективізації: історія питання в контексті метафори світу. Гілея. 2020, № 152. – С. 131–137
- Дольська О. Формування нарративу постлюдини: роздуми про підґрунтя нової антропології // Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали Міжнародної науково–практичної конференції, присвяченої 90–річчю Українського державного університету залізничного транспорту, 15–16 жовтня 2020 р. Харків: ДІСА ПЛЮС, 2020. С.57–61.
- Донскіс Л. Між змістом і беззмістовністю / Леонідас Донскіс // Український тиждень, 2016. – № 5.
- Енциклопедія постмодернізму ; [пер. з англ. В. Шовкун, за ред.Ч. Вінквіст, В. Тейлор / наук. ред. О. Шевченко]. – К. : Вид–во Соломії Павличко «Основи». – 2003. – 503 с.
- Енциклопедія постмодернізму. К.: Вид–во Соломії Павличко «Основи», 2003.

- Еріксен Т. Г. Сміття і люди, Зворотний бік споживання / Томас Гілард Еріксен ; [пер. з норвез. І. Сабор]. – К.: Ніка–Центр, 2016. – 224 с.
- Єрмоленко А. М. Комунікативна практична філософія : [підручник] / і / Анатолій Миколайович Єрмоленко. – К.: Лібра, 1999. – 488 с.
- Єсипенко Д. Соціофілософський досвід К. Ясперса // Філософська думка . – 2000. – № 1.
- Ж.–П. Сартр. Нудота. Мур. Слова ; пер. з франц. – К., 1993.
- Каган М.С. Метаморфози буття і небуття. // Питання філософії – 2001. – № 6.
- Канетті Е. Маса і влада сьогодні. Пер. з нім. Олекси Логвиненко. – Київ: Альтернативи, 2001. – 416 с.
- Карівець І. Справа мислення Мартина Гайдегера // Філософська думка. 2020. № 1. С. 70–79.
- Квіт С. М. Основи герменевтики: Навч. посіб. – К.: Вид. дім “КМ Академія», 2003.
- Кебуладзе В. "Структури життєсвіту" на перетині трансцендентальної феноменології та феноменологічної соціології // Шюц А., Лукман Т. Структури життєсвіту. – К.: Український Центр духовної культури, 2004. С. 540–549.
- Кебуладзе В. Іntenційність як характеристика емпіричних психічних актів і як трансцендентальна умова можливості досвіду // Філософська думка. 2009. № 4. С. 84–91.
- Кебуладзе В. Феноменологія досвіду.– К.: Дух і Літера, 2011.– 280 с.
- Кебуладзе В. Феноменологія досвіду: [монографія] / Вахтанг Кебуладзе. К.: Дух і літера, 2011. – 278 с.
- Кебуладзе В. Феноменологія. Навчальний посібник. – ППС : 2002, 2005. – 118 с.
- Кісь Р. Сенс сенсотворення: впровадження до нової філософії смислу / Роман Кісь. – Львів : Афіша, 2013. – 390 с.
- Кобець Р. Екзистенційне поняття науки у фундаментальній онтології Мартина Гайдегера // Філософська думка. 2020. № 1. С. 37–51.
- Ковальчук Ю. В. Феномен любові у європейській філософії ХІХ–ХХ століть: онтологічно–екзистенційний вимір. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук / Юлія Василівна Ковальчук. – Львів : видавництво ЛНУ. – 2017. – 25 с.
- Комаров О. «Мова є дім буття». Що означає вислів Гайдегера // Філософська думка. 2020. № 1. С. 52–69.
- Кошарний С. Поль Рікер та герменевтична метаморфоза феноменології / Кошарний С. // Філософська і соціологічна думка, 1995. – № 7 – 8. – С. 156–179.
- Кошарний С. О. Біля джерел філософської герменевтики (В. Дільтей та Е. Гуссерль). – К. : Наука, 1992. – 124 с.
- Кошарний С. О. Феноменологічна концепція філософії Е. Гуссерля: критичний аналіз. – К. : Український Центр духовної культури, 2005. – 372 с.
- Култаєва М. Д. Європейська теоретична соціологія ХХ – ХХІ століття: навч. посібник / М. Д. Култаєва, О. І. Навроцький, І. І. Шеремет. Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008.
- Левинас Е. Права людини і добра воля. – Київ: «Дух і Літера» Нац. ун–т «Києво–Могилянська академія», 1997.

- Лосев А.Ф. Проблема соматичного значення платонівських ідей // Філософська думка. – 1971. – № 6. – С. 57–68.
- Лук'янець В.С., Соболев О.М. Філософський постмодерн: Навч. посібник. – К.: Абрис, 1998. – 352 с.
- Лютий Т. Ніцше. Самоперевернення / Тарас Лютий. – К.: Темпора, 2016. – 978 с.
- Лях В.В. Концепт свободи в екзистенціалізмі Ж.–П. Сартра: зміна онтологічних підстав // Актуальні проблеми філософії та соціології. 2021. Вип. 32. С. 63–67.
- «Медитації» Декарта у дзеркалі сучасних тлумачень: Жан–Марі Бейсад, Жан–Люк Марйон, Кім Сан Он–Ван–Кун / Пер. з фр. і лат. – Київ: Дух і Літера, 2014. – 368 с.
- Малицька Н. Ідея об'єктивації у феноменологічній соціології Альфреда Шюца та її реалізація // Філософські пошуки. Філософія. Історія. Культура. Вип. XXXI. – Львів–Одеса: Cogito–Центр Європи, 2009. – С.245–252
- Мартин Гайдегер: вкоріненість у традиції. Інтерв'ю Ксенії Зборовської з Андрієм Дахнієм // Філософська думка. 2020. № 1. С. 80–92.
- Мартін Гайдегер очима сучасників / пер. з нім. М. Д. Култаєвої. – К., 2002.
- Мартін Гайдегер очима сучасників ; [пер. з нім. М. Д. Култаєва]. – К. : Стилос, 2002. – 128 с. – (Сучасна гуманітарна бібліотека).
- Мерло–Понті М. Видиме й невидиме: З робочими нотатками. Пер. з фр. Є. Марічев; упоряд., авт. передмови та післямови К. Лефор. – Київ: Видавничий дім КМ «Академія», 2003. – 268 с.
- Мерло–Понті М. Феноменологія сприйняття. – К., 2001.
- Мерло–Понті Моріс Видиме й невидиме з робочими нотатками / [пер. з фр. Є. Марківа; упоряд. К. Лефор]. – Київ: Вид. Дім. “Вид. дім “КМ Академія”, 2003 – 265 с.
- Молчанов В. І. Час і свідомість. Критика феноменологічної філософії.: М., 1988
- Музична естетика античного світу. – К.: Музична Україна, 1974. – 218 с.
- Ніколаєнко О. Ф. Проблема відчуження в онтологічній концепції Ж.–П. Сартра / О. Ф. Ніколаєнко // Філософські обрії. Науково–теоретичний часопис. – 2003. – № 9.
- Ніцше Ф. По той бік добра і зла. Генеалогія моралі. Пер. з нім.: Анатолій Онишко. – Львів: Літопис, 2002.
- Ніцше Ф. Так казав Заратустра; Жадання влади / Фрідріх Ніцше ; [пер. з нім. А. Онишка, П. Тарашука]. – К.: Основи, Дніпро, 1993. – 415 с.
- Паскаль Б. Думки / Блез Паскаль ; [з франц. ієрексл. Анатоль Перепади, Олег Хома]. – К.: Дух і Літера, 2009. – 704 с.
- Паскаль. Думки про релігію. – Львів: Місіонер, 1995. – 170 с.
- Платон. Апологія Сократа; Діалоги / Платон ; [пер. з давньогрец. Й. Кобіва, Ю. Мушака; прим, та покажч. імен Й. Кобіва; худож.–оформлювач М. Мендер]. – Харків : Фоліо, 2017. – 409 с.
- Платон. Держава. – К., 2000.
- Платон. Діалоги. – Харків. 2008.
- Причепій Е. М. Феноменологічна теорія свідомості Е. Гуссерля. – Київ : Наукова думка, 1971. – 103 с.

- Рассел Б. Історія західної філософії / Бертран Рассел ; [пер. з англ. Ю. Лісняка, П.Таращука]. – К.: Основи, 1995. – 759 с.
- Рорти Р. Постмодерністський буржуазний лібералізм, пер. М. Бойченка / Р. Рорти. Р. Козеллек. – К.: Український філософський фонд, 1998. – С. 5–13.
- Рудинеско Е. Філософи в обіймах бурі / Елізабет Рудинеско ; [пер. з фр. О. А. Юдіна]. – К.: Ніка–Центр, 2007. – 208 с.
- Connot S. Postmodernist Culture, 1996.
- Сартр Ж.–П. Буття і ніщо. Нарис феноменологічної онтології / Жан–Поль Сартр; [пер. з франц. Віталія Ляха, Петра Таращука]. – К.: Основи, 2001.– 854 с.
- Сартр Ж.–П. Буття і ніщо: Нарис феноменологічної онтології / [пер. з фр. В. Лях, П. Таращук]. – К. : Основи, 2001. – 854 с.
- Сартр Ж.–П. Моя перемога є чисто вербальною / Ж.–П. Сартр ; пер. з франц. // Антологія світової літературно–критичної думки ХХ століття. – Львів, 2010.
- Святий Августин. Сповідь / Августин Аврелій; [пер. з лат. К). Мушака]. – К.: Основи, 1996. – 319 с.
- Слотердаjk П. Критика цинічного розуму. Пер. з нім. Андрія Богачова. – К.: Тандем, 2002.
- Слотердаjk П. Ти мусиш змінити своє життя / П. Слотердаjk // Філософія освіти: науковий часопис. – 2014. – № 1 (14).
- Спіноза Б. Етика. – К., 2015.
- Справа Мартіна Гайдегера: рецепція невловимого // Філософська думка. 2020. № 1. С. 6–25.
- Сучасний науковий дискурс: Оновлення методологічної культури : [монографія] / [Лук'янець В.С., Кравченко О. М., Озадовська Л. В.]. – К., 2000. – 304 с.
- Федорика Д. Іntenціональність і самосвідомість / Федорика Д. ; [пер. з англ. Т. Добко] // Досвід людської особи: нариси з філософської антропології. – Львів : Свічадо, 2000. – С. 67–122. – (Антологія персоналістичної думки).
- Феноменологічна концепція свідомості: проблеми і альтернативи. М., 1998.
- Феноменологія і філософський метод. Щорічник Українського феноменологічного товариства 1999 р. – К. : Тандем, 2000. – 228 с.
- Феноменологія: рецепція в Східній Європі : Щорічник 2000 / Українське феноменологічне товариство при Українському філософському фонді : [відп. ред. А. Л. Богачов]. – К. : Тандем, 2001. – 242 с.
- Фромм Е. Мистецтво любові, пер. з англ. В.І. Кучменко. Харків: «КСД», 2017. 192 с.
- Фуко М. Археологія знання. – К.: Вид–во Соломії Павличко «Основи», 2003. 326 с.
- Фуко М. Історія сексуальності. – Т. 1: Жага пізнання. – Х.: ОКО, 1997.
- Фуко М. Історія сексуальності. – Т. 3: Плекання себе. – Х.: ОКО, 2000.
- Фуко М. Наглядати та карати. Народження в'язниці. Київ: Основи, 1998.
- Фуко М. Проблеми методу: Інтерв'ю з Мішелем Фуко. Пер. з французької Віталій Лях. У вид. Після філософії: Кінець чи трансформація? – Київ: Четверта хвиля, 2000.
- Читанка з історії філософії: У 6 книгах. – К. : Фірма «Довіра», 1993.

Ясперс К. Про сенс історії (фрагменти) // Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями. Хрестоматія. – К., 1996. – С. 183–210.

Ясперса К. Психологія світоглядів, пер. з нім. О. Кислюк, Р. Осадчук. Київ: Вид-во Юніверс, 2009.

Логіка

Бандурка О. М. Курс логіки: Підручник / О. М. Бандурка, О. В. Тягло. – К.: Літера ЛТД, 2002. – 160 с.

Жеребкін В. Є. Логіка: Підручник. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2008. – 255 с.

Жоль К. К. Вступ до сучасної логіки. – К.: «Либідь», 2002. – 152 с.

Кобяков О. М. Логіка: Навчально-методичний посібник з контрольними питаннями, тестами та рекомендованою літературою. – Суми: СумДУ, 2006. – 65 с.

Конверський А. Є. Логіка (традиційна та сучасна): Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 535 с.

Лебідь А.Є. Основи логіки. – Суми: СумДПУ, 2006. – 188 с.

Середа В. Ю. Вчись мислити логічно. – К.: Рад. Шк., 1989. – 175 с.

Тарелкін Ю.П. Основи формальної логіки. – Суми: СумДПУ, 2001. – 94 с.

Тофтул М.Г. Логіка: Підручник. – К.: Академія, 2006. – 400 с.

Хоменко І.В. Логіка: Підручник. – К.: Абрис, 2004. – 256 с.

Філософська антропологія

Aries Ph. The hour of our death. Trans. Helen Weaver. New York, 1981

Verduyaev N. The divine and the human. London: G. Bles, 1979

Бубер М. Я і ти. Шлях людини за хасидським вченням / Пер. з нім. – Київ, 2012

Helen A. Man. His Nature and Place in the World, Columbia University Press, 1987

Giddens A. The Transformation of Intimacy: Sexuality, Love and Eroticism in Modern Societies. Cambridge: Polity Press, 1992

Камю А. Вибрані твори у трьох томах. 3-й том. – Харків: Фоліо, 1997.

Cassirer E. An Essay on Man: An Introduction to a Philosophy of Human Culture. New Haven, London: Yale University Press, 1972

Kierkegaard S. fear and trembling. Repetition. Trans. Edna H. Hong, Howard V. Hong. Princeton University Press, 1983

ЛевіСтрос К. Структурна антропологія. Пер. з фр. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 1997.

Левінас Е. Права людини і добра воля – Київ: «Дух і Літера» Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія», 1997.

Левінас Е. Між нами. Дослідження. Думки про іншого; пер. з фр. В. Куринський; ред. М. Погребинський [та ін]; Національний ун-т «Києво-Могилянська академія». – К. : Дух і Літера: Задруга, 1999.

Мак-Люен М. Галактика Гутенберга: становлення людини друкованої книги / М. Мак-Люен ; пер. з англ. В. І. Постнікова, С. В. Єфремова. – К. : Ніка-Центр, 2001.

Mumford L. The Myth of the machine. Harcourt Brace Jovanovich, 1967.

Maritain J. Existence and the Existent. Trans. by Lewis Galantieri and Gerald V. Phelan, Image book, 1956

Маркузе Г. Одновимірна людина. Дослідження ідеології розвинутого індустріального суспільства (глави з книги) / пер. В.Курганський. // Сучасна зарубіжна соціальна філософія: Хрестоматія. – Київ: «Либідь», 1996. – С. 87–134. <https://vpered.wordpress.com/2010/09/16/marcuse-one-dimensional-man/>

Ніцше Ф. Так мовив Заратустра. Книжка для всіх і ні для кого. Пер. з нім.: Ганна Савченко. Харків: Фоліо. 2019

Ніцше Ф. [По той бік добра і зла. Генеалогія моралі](#). Пер. з нім.: Анатолій Онишко. – Львів: Літопис, 2002.

Ортега-і-Гасет Х. Бунт мас / Х. Ортега-і-Гасет // Ортега-і-Гасет Х. «Вибрані твори». – К. : Основи, 1994. – С. 15–139.

Plessner H. The Levels of Organic Life and the Human: Introduction to Philosophical Anthropology. New York: Fordham University Press, forms of living series, 2019

Сартр Ж-П. Буття і ніщо: нарис феноменологічної онтології. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001.

Тейяр де Шарден. Феномен людини: [переклад фрагментів] / пер. з фр. Г. Волинка // Читанка з історії філософії: У 6 книгах. Книга 6. Зарубіжна філософія ХХ століття. – К. : Фірма «Довіра», 1993. – С. 159–165.

Fink E. Play as Symbol of the World. And Other Writings. Trans. Ian Alexander Moore and Christopher Turner. Bloomington: Indiana University Press, 2016.

Фройд З. Вступ до психоаналізу. Переклад з німецької: Петро Тарашук. Київ: Основи, 1998.

Фромм Е. Мати чи бути? / Пер. з нім. О. Михайлова та А. Буряк. – Київ: «Український письменник», 2010.

Фромм Е. Мистецтво любові / Пер. з англ. В. І. Кучменко. Харків: «КСД», 2017.

Фромм. Втеча від свободи / Пер. з англ. М. Яковлев. Харків: «КСД», 2019.

Фуко М. Наглядати й карати / пер. з фр. Петра Тарашука. – К.: Основи, 1998.

Фуко М. Історія сексуальності. – Т. 1: Жага пізнання. – Х.: ОКО, 1997.

Фуко М. Історія сексуальності. – Т. 2: Інструмент насолоди. – Х.: ОКО, 1999.

Фуко М. Історія сексуальності. – Т. 3: Плекання себе. – Х.: ОКО, 2000.

Фукуяма Ф. Наше постчеловеческое будущее. – М., 2004

Габермас Ю. Філософський дискурс сучасності. – К.: Український філософський фонд, 1998.

Хабермас Ю. Комунікативна дія і дискурс – дві форми повсякденної комунікації // Ситниченко Л. Першоджерела комунікативної філософії. – К.: Либідь, 1996. – С. 84–90.

Габермас Ю. Постметафізичне мислення / Пер. з нім. В. Купліна. – К.: Дух і літера, 2011.

Гайдеггер М. Будувати, проживати, мислити // Возняк Т. Тексти та переклади. – Х.: Фоліо, 1998. С. 313–332. <http://www.ji.lviv.ua/ji-library/Vozniak/text-i-perekl/kn3-heid1.htm>

Гайдеггер М. Буття в околі речей // Возняк Т. Тексти та переклади. – Х.: Фоліо, 1998. С. 332–345. <http://www.ji.lviv.ua/ji-library/Vozniak/text-i-perekl/kn3-heid2.htm>

Гейзинга Й. Homo Ludens. Досвід визначення ігрового елемента культури., Київ: Основи, 1994.

Scheler M. The Human Place in the Cosmos. Translated by Manfred Frings. Evanston, Northwestern University Press. 2009

Шелер М. Сутність моральної особистості // Пер. з нім. М. Култаєвої / Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями. Хрестоматія. – К.: Ваклер, 1996. – С. 9–30.

Енгельс Ф. Походження родини, приватної власності та держави. – Харків: Державне видавництво України, 1925.

<https://vpered.wordpress.com/2011/02/24/engels-der-ursprung-der-familie/>

Norodyska O. Self-governance experience as an element of management in education. Homo-Societas-Technologiae. Marijampole College Research Periodical. Marijampole, Lithuania. 2021. Nr. 1 (8). P. 42–45. https://marko.lt/wp-content/uploads/2022/03/Zurnalas_8.pdf

Norodyska O. Care of the self as Limit-experience. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, серія «Теорія культури і філософія науки», випуск № 63, 2021. С. 15–22

<https://periodicals.karazin.ua/thcphs/issue/view/1121>

Городиська О.М. Масова людина та проблема психагогії в умовах поглиблення антропологічної кризи. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. Вип. 3 (38). Харків, 2018. С. 144–154.

Грані людського буття: позитивні та негативні виміри антропокультурного. – К.: Наукова думка, 2010.

Dolska, O., Gorodiskaya, O., & Tararoyev, J. (2020). Anthropological Dimension of Constructivism in the Culture of Presence. Studia Warmińskie, 56, 105–121.

<http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/48157>

Дольська О. О., Годзь Н.Б., Городиська О.М., Дишкант Т.М., Тагліна Ю. С. Багатовимірність людини та культури у сучасних філософських ландшафтах. Монографія. – Харків: 2021. 230 с.

Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології. Навчальний посібник зі словником. – 4-е видання перероблене та доповнене. – К., 2016 – 396 с.

Култаєва М. Д. Європейська теоретична соціологія ХХ – ХХІ століття: навч. посібник. – Х., 2008.

Людина в есенційних та екзистенціальних вимірах. – К.: Наукова думка, 2004.

Людина в цивілізації ХХІ століття: проблема свободи. – К.: Наукова думка, 2005.

Читанка з історії філософії: в 6 кн / Під ред. Г.І. Волинки. – К., 1992– 1993.

Поправко О.В. Антропологія: навчальний посібник / О.В. Поправко. – Мелітополь, 2016. – 285 с.

Рассел Б. Історія західної філософії / Пер. з англ. – К., 1995. <http://litopys.org.ua/russel/rus.htm>

Справа Мартина Гайдегера.//Філософська думка. – № 1, 2020.– С. 5–92.

Dusek V. Philosophy of Technology: An Introduction, Wiley-Blackwell, 2006.

Хамітов Н. Історія філософії: проблема людини. – К., 2006.

- Хамітов Н. В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту. – 3-є видання, виправлене і доповнене. – К.: КНТ, 2019.
- Хамітов Н. Історія філософії: проблема людини. Вступ до філософської антропології як метаантропології. – К., 2015
- Хамітов Н. В. Самотність у людському бутті. Досвід метаантропології. – 2-е видання, виправлене та доповнене. – К.: КНТ, 2017.
- Філософія: терміни і поняття: Навчальний енциклопедичний словник / Під редакцією В.Л. Петрушенка. – Львів: «Новий Світ–2000», 2020.
- Шайгородський Ю. Кассіпер Ернст // Історія політичної думки: навч. енцикл. словник–довідник для студентів вищих навч. закл / за ред Н. М. Хоми. – Львів: Новий Світ–2000, 2014. – С. 280–281.
- Spengler O. Man and Technics: A Contribution to a Philosophy of Life, tr. C.F. Atkinson, Knopf, 1932
- Буття людини, природа та соціум: соціально–філософські виміри. – Харків–Бердянськ, 1998. – 79 с.
- Головко Б.А. Філософська антропологія. – К., 1997.
- Ліотар Ж.–Ф. Ситуація постмодерну // Філософська і соціологічна думка. –1995. – № 5–6.
- Носова А.Ю. Людина у цивілізації: Захід і Схід. – К.: Візант; Результат, 1998. – 59 с.
- Романенко В.В. Людина і природа. – Чернівці, 1996. – 18 с.
- Чижевський Д. Історія української літератури. – Тернопіль 1989.

Соціальна філософія. Філософія культури

- Дольська О.О. Філософія сучасного суспільства / О.О. Дольська. – Харків : НТУ «ХП», 2013.
- Освітньо-педагогічні напрями в сучасній західноєвропейській філософії: навч.-метод. посіб. / О.О. Дольська, О.А. Гончаренко, О.М. Городиська. Харків: Видавець Іванченко І.С., 2023. 225 с.
- Джонсон А. Тлумачний словник з соціології. – Львів: Вид-во ЛНУ, 2003. – 480 с.
- Байме К. фон. Політичні теорії суспільства. – К., 2008.
- Beck U. Risk Society: Towards a New Modernity. Trans. by Ritter, Mark. London: Sage Publications, 1992.
- Beck U. What Is Globalization? Cambridge: Polity Press, 1999.
- Белл Д. Прийдешнє постіндустріальне суспільство, К, 2010.
- Бурдьє П'єр // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011
- Bourdieu P. Habitus and Field: General Sociology, Vol. 2, Lectures at the College de France 1982-1983. Cambridge: Polity Press, 2020.
- Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть / пер. Леоніда Кононовича. – Львів: Кальварія, 2004.
- Baudrillard J. The system of objects. Trans. By James Benedict. London, New York: Verso, 1996. 205 p.
- Бодріяр, Жан // Філософський енциклопедичний словник. К., 2011.

- Bourdieu P. On the State: Lectures at the Collège de France 1989-1992. Cambridge: Polity Press, 2015.
- Wallerstein I. The End of the World As We Know It: Social Science for the Twenty-first Century. Minneapolis: University Minnesota Press, 1999.
- Вебер М. Три чисті типи легітимного панування// Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика.К. : Основа, 1998. С. 157–172.
- Deleuze J., Guattari F. What is Philosophy? Columbia University Press, 1994.
- Giddens A. New Rules of Sociological Method: a Positive Critique of interpretative Sociologies. London: Hutchinson, 1976.
- Гіденс Е. Соціологія. – К.: Основи, 1999.
- Горкгаймер М. Критика інструментального розуму / М. Горкгаймер. – К. : ППС – 2002, 2006.
- Погорілий О.І. Соціологічна думка ХХ століття: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1996.
- Лук'янець В.С., Соболев О.М. Філософський постмодерн: Навч. посібник. – К.: Абрис, 1998. – 352 с.
- Франкел Б. Постіндустріальні утопісти / Пер. з англ. О.Юдіна. – К.: «Ніка-Центр», 2005. – 304 с.
- Канетті Е. Маса і влада сьогодні. Пер. з нім. Олекси Логвиненко. – Київ: Альтернативи, 2001. – 416 с.
- Кривуля О. М. Філософія: світ – людина – дух: навч. Посібник. Х.: ТОВ «Прометей», 2003.
- Култаєва М. Д. Європейська теоретична соціологія ХХ – ХХІ століття: навч. посібник / М. Д. Култаєва, О. І. Навроцький, І. І. Шеремет. Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008.
- Култаєва М.Д., Прокопенко І.Ф., Радіонова І.О., Троцько І.В. Соціологія глобалізації, Навч. Посібник. Харків, ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2008.
- Luhmann N. Trust and Power, Chichester: Wiley, 1979.
- Luhmann N. Theory of Society, Stanford: Stanford University Press, 2012.
- Luhmann N. Social Systems, Stanford: Stanford University Press, 1995. – 627 p.
- McLuhan M. The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man. – Toronto: Univ. of Toronto Press, 1962.
- Mumford L. The Myth of the machine. Harcourt Brace Jovanovich, 1967.
- Міжнародне суспільство порівняльного дослідження цивілізацій // <http://www.wmich.edu/ispsc/index.html>
- Морен Е. Втрачена парадигма: природа людини Пер. з франц., вступ, післямова М. Собуцького. – Київ: КАРМЕ - СІНТО, 1995. – 208 с.
- Ортега-і-Гасет, Х. Бунт мас // Ортега-і-Гасет Х. Вибрані твори. – К.: Основи, 1994.– С. 15-139.
- Parsons T. The System of Modern Societies. Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1971. – 152 p.
- Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. Т. I. У полоні Платонових чарів / Пер. з англ. Олександр Коваленко. – К.: «Основи», 1994.
- Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. Т. II. Спалах пророцтва: Гегель, Маркс та послідовники / Пер. з англ. Олександр Буценко. – К.: «Основи», 1994.

- Поппер К. Злиденність історизму / Пер. з англ. Василь Лісовий. – К.: «Абрис», 1994.
- Sorokin P. Sociological Theories of Today. New York: Harper & Row, Publishers, Inc. 1966.
- Sorokin P. Society, Culture, and Personality: Their Structure and Dynamics, A System of General Sociology. – Cooper Square Publishers, 1969. – 742 p.
- Тоффлер Е. Нова парадигма влади. Знання, багатство й сила / Пер. Наталка Бордукова. – Харків : Акта, 2007. – 688 с.
- Елвін Тоффлер. Третя хвиля / Пер. Андрія Євса за ред. Вікторка Шовкуна. – Київ: Видавничий дім «Всесвіт», 2000. – 480 с.
- Toffler A. Future Shock. Bantam, 1984. – 576 p.
- Кулешов О.В. Концепція громадянського суспільства Юргена Хабермаса: pro et contra // Грані. – 2015. – № 5 (212). – С. 103–109.
- Фуко М. Археологія знання. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – 326 с.
- Фукуяма Френсіс // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011.
- Що сказав Фукуяма? // Zbruch, 25.08.2016
- Фукуяма Ф. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції. К.: «Наш Формат», 2019.
- Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. К.: «Наш Формат», 2019.
- Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості. Київ: «Наш Формат», 2020.
- Fukuyama F. The End of History and the Last Man. Free Press, 1992. – 432 p.
- Гайєк Ф. А. Право, законодавство і свобода. Нове визначення ліберальних принципів справедливості і політичної економії. Пер. з англійської: В. Дмитрук. Київ: Аквілон-Прес, 2000. 448 с
- Huntington S.P. Who Are We? The Challenges to America's National Identity. Simon & Schuster, 2004. 448 p.
- Цивілізаційні перехрестя сучасного суспільства https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2019/01/tsyvilizatsiine_perehrestia.pdf
- Колесніченко С. Влада і суспільство: взаємодія та взаємний вплив // Філософія та політологія в контексті сучасної культури. – 2016. – 4(13). – С. 58–66. <https://fip.dp.ua/index.php/FIP/article/view/788>
- Spengler O. The Decline of the West. Ed. Arthur Helps, and Helmut Werner. Trans. Charles F. Atkinson. Preface Hughes, H. Stuart. New York: Oxford UP, 1991.
- Шпенглер, Освальд // Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. Київ : Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України: Абрис, 2002.
- Шпенглер О. Приимерк Європи .Т. II. Київ., 2011.
- Еліас Н. Про німців. (ориг.назва: Штудії про німців. Боротьба за владу та генеза габітусу в 19.-20. столітті). К.: «Юніверс», 2010.
- Еліас Н. Процес цивілізації. Соціогенетичні і психогенетичні дослідження. Київ: Перун», 2003.

- Беккер Д. В обществе – об обществе. – К., 2010.
- Benhabib S. Dignity in Adversity: Human Rights in Troubled Times Cambridge: Polity Press, 2011.
- Berger P.L., Luckmann Th. The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge. The Penguin Press, 1967. 249 p.
- Ericson R.V., Haggerty K. Policing the Risk Society. Toronto: University of Toronto Press, 1997.
- Caplan P. Risk Revisited. Pluto Press, 2000. 264 p.
- Воронкова В. Концептуальні засади філософії геополітики. 2008,
- Kant I. Idea for a Universal History with a Cosmopolitan Purpose. Cambridge [England]; New York: Cambridge University Press, 1991.
- Римаренко С. Глобалізація та криза ідентичності // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. – 2017. – Вип. 5-6 (91-92). – С. 171–181
- Besserman L. ed., The Challenge of Periodization: Old Paradigms and New Perspectives, 1996.
- Лук'янець В. С. Сучасний філософський дискурс про методологічну культуру / В. С. Лук'янець // В. С. Лук'янець, О. М. Кравченко, Л. В. Озадовська. Сучасний науковий дискурс: оновлення методологічної культури. – К. : Кондор, 2000. – С. 13–15.
- Воронкова В.Г. Концептуальні засади філософії геополітики як нового соціально-філософського напрямку ХХІ століття // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2010. – № 41. – С. 18–29.
- Козловець М. А. Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації: Монографія. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 558 с.
- Класики геополітики: Ф. Ратцель, Р. Челлен, К. Хаусхофер, А. Мехен, Х. Маккіндер.
- Сумченко С.В. Наукомістке майбутнє планетарної цивілізації: філософсько-методологічний аналіз: монографія. – Суми: ФОП Цьома С. П., 2017. – 200 с.
- Карл Маркс. Наймана праця й капітал
- Карл Маркс. До критики політичної економії /
- Карл Маркс. Капітал. Критика політичної економії. Том I. Кн. I.
- Карл Маркс. Капітал. Критика політичної економії. Том III. Ч. I.
- Карл Маркс. Вибрані твори. Том 1.
- Mackinder H.J. Democratic ideals and reality: a study in the politics of reconstruction; [edited by and] with a new introduction by Stephen V. Mladineo. – NDU Press defense classic ed., 1942.
- <https://web.archive.org/web/20090305174521/http://www.ndu.edu/inss/books/Books%200-%201979%20and%20earlier/Democratic%20Ideals%20and%20Reality%20-%201942/DIR.pdf>
- Merton R.K. Social Theory and Social Structure. Free Press, 1968.
- Ожеван М.А. Homo ex machina. Філософські, культурологічні та політичні передумови формування конвергентного суспільства: монографія / М.А. Ожеван, Д.В. Дубов. – К.: НІСД, 2017. – 272 с.

Тьоніс Ф. Спільнота та суспільство. Основні поняття чистої соціології / Пер з нім. – К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2005.

Webster F. Theories of the Information Society, 4th ed. London: Routledge, 2014. 416 p.

Фуко М. Наглядати й карати / пер. з фр. Петра Тарашука. – К.: Основи, 1998.

Глобалізація в соціологічному вимірі / НАН України, Ін-т соціології; К., 2011

Окрут М. Повсякденна реальність: пошуки визначення // Соціум.2006. № 5. С. 30-41.

Archer M. The Reflexive Imperative in Late Modernity. Cambridge : Cambridge University Press, 2012.

Coleman R. A Sensory Sociology of the Future: Affect, Hope and Inventive Methodologies. // Sociological Review. – 2017. – Vol. 65 (3). – P. 525-543.

Fox N. Sociology and the New Materialism: Theory, Research, Action. London: Sage, 2017.

Baudrillard J. De la seduction / J. Baudrillard. – Paris, 1979. – 243 p.

Baudrillard J. In the Shadow of the Silent Majorities (Semiotext(e) / Foreign Agents) / J. Baudrillard. – New York, 1994. – 128 p.

Lyotard J.-F. The Postmodern Condition a Report on Knowledge / Jean-François Lyotard; [translated by Geoff Bennington and Brian Massumi Foreword by Fredric Jameson]. – Minneapolis: Minesota Press, 1988. – 110 p.

Piore M. J., Sabel Ch. F. The Second Industrial Divide / M. J. Piore, Ch. F. Sabel. – New York, 1986. – 368 p.

Sabel Charles F. Work and Politics: The Division of Labour in Industry. Cambridge Studies in Modern Political Economies / Charles F. Sabe. L – Cambridge, 1984. – 320 p.

Stehr N. Knowledge Societies / N. Stehr. – London, 1994. – 291 p.

Zuboff S. In The Age Of The Smart Machine: The Future Of Work And Power / S. Zuboff. – New York, 1989. – 468 p.

Вебер М. Три чисті типи легітимного панування / М. Вебер // Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика. – К. : Основа, 1998. – С. 157–172.

Култаєва М. Д. Європейська теоретична соціологія ХХ – ХХІ століття: навч. посібник / М. Д. Култаєва, О. І. Навроцький, І. І. Шеремет. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. – 328 с.

Українська культурологічна думка // Культурологія: теорія та історія культури за ред. І. І. Тюрменко, О. Д. Горбула. Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 368 с.

Гейзінга Й. Homo Ludens. Досвід визначення ігрового елемента культури / Пер. з англ. О. Мокровольського. – Київ: «Основи», 1994. – 250 с.

Литвиненко А.Н. Проблема ідентичності в мультикультурному обществe // Наука. Релігія. Суспільство. – Донецьк, 2006. – №2. – С.242–247.

Шабанова Ю. О. Філософія культури: підручник / Ю. О. Шабанова. – Дніпро: ЛІРА, 2019. – 240 с.

Гатальська С. М. Філософія культури: підручник. – К.: Либідь, 2005. – 328 с.

- Петрушенко В. Л., Пінда Л. А., Подольська С. А. Культурологія: навчальний посібник. / за заг. ред. проф. В. М. Пічі. 3-тє вид., випр. – Львів: Магнолія плюс–Видавець СПД ФО «В. М. Піча», 2005. – 360 с.
- Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура: Курс лекцій. – К.: Центр учбової літератури, 2002. – 508 с.
- Мельник В. М. Нариси з теорії соціокультурної антропології. – Вінниця: Вінницька міська друкарня, 2015. – 552 с.
- Безвершук Ж. О., Щербакова О. В. Культурологія: українська та зарубіжна культура: навчальний посібник. – К.: Знання, 2010. – 326 с.
- Сінькевич О. Б. Соціальні практики масової культури: ідентифікаційний дискурс: монографія / М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів: ЛНУ, 2015. – 359 с.

Філософія науки

- Філософські проблеми сучасно наукового пізнання: підручник для студентів-магістрів усіх спеціальностей і форм навчання / Я.В. Тарароєв; О.О. Дольська; Т.М. Дишкант та ін. Харків: Видавець Іванченко І. С., 2023. 550 с
- Арістотель. Нікомахова етика / пер. з давньогр. – К., 2002. https://www.ae-lib.org.ua/texts/aristoteles_nicomachean_ethics_ua.htm
- Bateson Gregory. The logical categories of learning and communication // Steps to an Ecology of Mind. Frogmore: Paladin, 1973. P. 264–266.
- Baudrillard J. De la seduction / Baudrillard Jean. Paris: Denoel, 1979. 243 p.
- Бергсон А. Творча еволюція. Пер. з франц. Р. Осадчука. Київ: Вид-во Жупанського, 2010.
- Brentari, C. 2015. Jakob von Uexküll. The Discovery of the Umwelt between Biosemiotics and Theoretical Biology. Dordrecht: Springer. Biosemiotics.
- Gabovich O., Kuznetsov V. Overview of Modern Philosophy of Science (art. 1): philosophical issues of natural sciences. Filososfska Dumka. 2022. № 1. P. 115–133 <https://doi.org/10.15407/fd2022.01.115>
- Damasio Antonio R., 2005, Descartes' Error: Emotion, Reason, and the Human Brain Kindle Edition, URL: <https://www.goodreads.com/book/show/103867>
- Deleuze, G. Immanence: A life. Deleuze, G. Pure Immanence. Essays of Life. (A. Boyman, Trans.). (pp. 25–33). New York: Zone Books.
- Deleuze G. The Logic of Sense. Trans. by Mark Lester and Charles Stivale, ed. by Constantin V. Boundas. Columbia University Press, 1990.
- Emmeche, C., & Kull, K. Towards a Semiotic Biology: Life is the Action of Signs. World Scientific. London: Imperial College Press.
- Gumbrecht Huns Ulrich, 2006, Presence production: What meaning.
- Кайку М. Майбутнє розуму. Львів: Літопис, 2017. 408 с.
- Кант І. Критика чистого розуму. Пер. з нім.: Ігоря Бурковського. Київ: Юніверс, 2000
- Kelly G. The theory of personality. The psychology of personal constructs: Norton, 1963.

- Luhmann, N. “What is the case?» and “What is hidden behind it?» – Two sociologies and the theory of society. *Russian Sociological Review*, 6, 3, 100–116.
- Post-modernism: Encyclopaedia. Minsk: Interpressvys; Book house, 2001. – 1040 p.
- Huenemann Ch., Rocco J.G. (eds.): *New Essays on the Rationalists*. New York: Oxford University Press, 1999.
- Braidotti R. *Nomadic Subjects. Embodiment and Sexual difference in Contemporary Feminist Theory*. Cambridge: Columbia University Press, 1994. 326 p.
- Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму, пер. з нім. О. Погорілого. Київ: Основи, 1994. 261 с.
- Вітгенштайн Л. Філософські дослідження. / Людвіг Вітгенштайн; [пер. з нім Є. Поповича] // Вітгенштайн Л. Філософські дослідження. – К.: Основи, 1995. – С. 87–310.
- Габермас Юрген. Постметафізичне мислення. Розділ 1. Повернення до метафізики? / // Філософія освіти: науковий часопис. – 2010. № 1–2 (9) / Ін-т вищої освіти АПН України.
- Гадамер Г.–Х. Істина і метод. К.: Юніверс, 2000. Т. 1.: Герменевтика I : Основи філософської герменевтики.
- Checkland P. *Systems Thinking, Systems Practice: Includes a 30-Year Retrospective*. Wiley, 1999.
- Гегель Г. В. Ф. Феноменологія духу / Георг Вільгельм Фридрих Гегель; [пер. з нім. П. Тарашука]. – К.: Основи, 2004. – 548 с.
- Фокіна С. О. Дискурс з позицій літературознавства. Французька лінія вивчення // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. – 2022. – Том 33 (72), № 1, Ч. 2. – С.182–186.
- Гомілко О. Метафізика тілесності: концепт тіла у філософському ракурсі. – Київ : Наукова думка.
- Горкгаймер М. Критика інструментального розум. Київ : ППС 2002, 2006.
- Гусерль Е. Досвід і судження. Дослідження з генеалогії логіки / Едмунд Гусерль; [ред. і вид. Л. Ландгребе; пер. з нім. і післямова В. Кебуладзе]. – К.: ППС–2002, 2009.–334 с.
- Deleuze G. *Difference and Repetition*. Trans. Paul Putton. Columbia University Press, 1994.
- Deleuze G. *Empiricism and Subjectivity: An Essay on Hume’s Theory on Human Nature*. Columbia University Press, 1991. 163 p.
- Deleuze G., Guattari F. *Anti-Oedipus: Capitalism and Schizophrenia*. Trans. Robert Hurley, Mark Seem, Helen R. Lane. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2000.
- Deleuze G., Guattari F. *Nomadology: The War Machine*. Semiotext(e)/ Foreign Agents, 1986. 160 p.
- Дольська О.О. Теорія раціональності у добу постпросвітництва, або когнітивна нейролінгвістика про природу мислення // Репозитарій НТУ «ХП».
- Dolska, O., Gorodiskaya, O., & Tararoyev, J. (2020). Anthropological Dimension of Constructivism in the Culture of Presence. *Studia Warmińskie*, 56, 105–121. <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/48157>

Дольська О. О., Годзь Н.Б., Городиська О.М., Дишкант Т.М., Тагліна Ю. С. Багатовимірність людини та культури у сучасних філософських ландшафтах. Монографія. – Харків: 2021. 230 с.

Філософські проблеми сучасно наукового пізнання : підручник / Я. В. Тарароєв [та ін.] ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». – Харків : Іванченко І. С., 2023. – 350 с.

Дольська О. О. Освітньо-педагогічні напрями в сучасній західноєвропейській філософії : навч.-метод. посібник / О. О. Дольська, О. В. Гончаренко, О. М. Городиська ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». – Харків : Іванченко І. С., 2023. – 225 с.

Дольська О.О. Епістемологічні основи трансдисциплінарного підходу в сучасній освіті // Теорія і практика управління соціальними системами. – Харків : НТУ «ХПІ», 2012. – № 1. – С. 16 – 22.

Dolska O. Time to think about bodily rationality (the stands of the sporting events are empty!) // Theory and practice: problems and prospects. Scientific articles. 2020. С.37–46.

Дольська О.О. Трансформації раціональності в полі освіти // Репозитарій НТУ «ХПІ».

Дольська О.А. Доминанти третьей интеллектуальной революции и задачи современного образования // Репозитарій НТУ «ХПІ».

Дольська О.О. Нові методи та підходи, можливі за умов розуміння нової науково-філософської раціональності // Репозитарій НТУ «ХПІ».

Дольська О.О. Інтелектуальне-когнітивні технології як механізм реалізації інтелектуальних можливостей людини // Репозитарій НТУ «ХПІ».

Дольська О.О. Інтелектуальне-когнітивні технології (технології мислення) в якості опції наукового аналізу // Репозитарій НТУ «ХПІ».

Дольська О.О. Концептуалізація раціональності: плюралізм світоглядних пропозицій // Репозитарій НТУ «ХПІ».

Дольська О.О. Механізми нелінійної техніки мислення в просторі освіти // Репозитарій НТУ «ХПІ».

Дольська О.О. Криза метафізичного дискурсу: пошуки нової опції наукового аналізу // Репозитарій НТУ «ХПІ».

Дольська О.О. Філософія викладання: формування змістовної компоненти педагогічного знання як динаміка руху раціональності в дидактиці // Репозитарій НТУ «ХПІ».

Дольська О.О. Інтелектуальне-когнітивні технології (технології мислення): до нової опції наукового аналізу // Репозитарій НТУ «ХПІ».

Дольська О.О. Метафора сприйняття світу в контексті роздумів про кризу метафізичного дискурсу // Репозитарій НТУ «ХПІ».

Дольська О. О. Моделі раціональності в освіті (до питання про трансформаційні процеси в освіті) // Репозитарій НТУ «ХПІ».

Дольська О. О. Від метафізичного суб'єкта до постметафізичної суб'єктивації: історія питання в контексті метафори світу // Репозитарій НТУ «ХПІ».

Онтологія і метафізика: Підручник. Т.3 / Б. Мондін ; Пер.з італ. Б. Завідняка. – Жовква: Місіонер, 2010.

- Култаева М. Ідеально–типові конструкції філософського мислення // *Філософська думка*. – 2005. – № 2. – С. 83–94.
- Ляйбніц Г.В. Монадологія / Пер. П. Бартусяка (під ред. О. Хоми). *Sententiae*, XXVIII. – 2013. – № 1. С. 151–177.
- Лук'янець В.С., Соболев О.М. Раціональність – «звичай – деспот!»? // *Sententiae: наукові праці Спілки дослідників модерної філософії (Паскалівського товариства)*, 2004. — Спецвипуск № 1. «Феномен раціональності». – С. 3 – 27.
- Любимий Я.В. Глобальне інформаційне суспільство: синергетичні та віртуалістичні концепції розвитку // *Інформаційне суспільство у соціально–філософській ретроспективі та перспективі*. – Київ : ТОВ «XXI століття: діалог культур», 2009. – С. 281–357.
- Meadows D., Booth Sweeney L. *The Systems Thinking Playbook: Exercises to Stretch and Build Learning and Systems Thinking Capabilities*. Chelsea Green Publishing, 2010.
- Мерло–Понті М. Феноменологія прийняття. – К. : Український Центр духовної культури, 2001. – 552 с.
- O'Connor J., McDermott I. *The Art of Systems Thinking: Essential Skills for Creativity and Problem Solving*. Thorsons, 1997.
- Forrest E.B, Kaufmann W. *From Plato to Derrida*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall, 2008.
- Платон. Діалоги. – Харків. 2008.
- Prigogine I., Stengers I. *Order out of Chaos: Man's new dialogue with nature*. Flamingo, 1985.
- Рікер П. Про інтерпретацію // *Після філософії: кінець чи трансформація?* / упоряд. К. Байнес. – К.: Четверта хвиля, 2000. – С. 312–333.
- Senge P.M. *The Fifth Discipline Fieldbook: Strategies and Tools for Building a Learning Organization*. Currency, 1994.
- Слотердаjk П. Критика цинічного розуму. Пер. з нім. Андрія Богачова. – К.: Тандем, 2002.
- Toulmin S.E. *Human Understanding: The Collective Use and Evolution of Concepts*. Princeton University Press, 1977.
- Heidegger M. *Being and Time*, trans. By John Macquarrie and Edward Robinson. London: SCM Press, 1962.
- Naken H. *Synergetics*. Berlin, Heidelberg, New York, Tokyo: Springer–Verlag, 1983.
- Малицька Н. Ідея об'єктивації у феноменологічній соціології Альфреда Шюца та її реалізація // *Філософські пошуки*. Філософія. Історія. Культура. Вип. XXXI. – Львів–Одеса: Cogito–Центр Європи, 2009. – С.245–252
- Г'юм Д. Трактат про людську природу: Спроба запровадження експериментального методу міркування про об'єкт моралі /Пер. з англi. – Київ. 2003.
- Ясперс К. Техніки мислення // *Філософська думка*. – 2005. – № 2. – С. 95 –103.
- Gleick J. *Chaos: Making a New Science*. Viking Penguin, 1987.
- Дольська О.О. Нові методи та підходи можливі за умов розуміння нової науково–філософської раціональності // Репозитарій НТУ «ХПІ».

Dolska O., Lobas V. Rationality in Education: to the question of the content component of an Academic discipline // Репозитарій НТУ «ХПІ».

Дольська О.О. Освіта в умовах становлення смарт–суспільства// Репозитарій НТУ «ХПІ».

Dolska O. The idea of embodied mind as substantiation of corporal rationality // Репозитарій НТУ «ХПІ».

Dolska O. The problem of understanding the rationality and the Reason in modern education / O. Dolska // Філософія освіти, 2013. – №1. – С. 14–19

Кастельс М. Інтернет–галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства. Пер. з англ. – К.: Ваклер, 2007. – 304 с.

Castells M. The Rise of the Network Society (The Information Age: Economy, Society and Culture, Volume 1). Wiley–Blackwell, 2000.

Dummett M. Truth and Other Enigmas. Harvard University Press, 1978.

Lyotard J.–F. The Postmodern Condition a Report on Knowledge, 1988.

Енциклопедія постмодернізму. К.: Вид–во Соломії Павличко “Основи», 2003.

Лук’янець В.С., Соболев О.М. Філософський постмодерн: Навч. посібник. – К.: Абрис, 1998. – 352 с.

Слотердайк П. Ти мусиш змінити своє життя // Філософія освіти: науковий часопис. – 2014. – № 1 (14). – К. : Вид–во НПУ імені М. П. Драгоманова. – С.76–95.

Книш І. В., Кочубей Н. В. Апгрейд кібернетики: класика, некласика, постнекласика. Збірник статей, тез і доповідей V Міжнародної науково–практичної конференції «Філософські обрії сьогодення» / за заг. ред. Берегової Г. Д., Рупташ Н. В. Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2017. С. 124–129.

Ясперс К. Психологія світоглядів, пер. з нім. О. Кислюк, Р. Осадчук. Київ: Вид–во Юніверс, 2009.

Norris Ch. What's Wrong with Postmodernism?: Critical Theory and the Ends of Philosophy (Parallax: Re–visions of Culture and Society) // The Johns Hopkins University Press. – December 1, 1990.

Raso M.C. Bainbridge W.S. (Eds.). Converging Technologies for improving Human Performance. NSF–DOC Report. – Boston: Clumer, 2003. – 167p.

Томас Кун. Структура наукових революцій. – К.: Port–Royal, 2001. – 228 с.

Добронравова І. С. Філософія і методологія науки: підручник. – К. : Видавничо–поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 223 с.

Етика. Естетика

Адорно Т. Теорія естетики. – К.: Основи, 2002. – 518 с.

Святий Августин. Сповідь / Перекл. з латини. – К.: Основи, 1999.

Арістотель. Нікомахова етика / Пер. з давньогр. – К., 2002.

Платон. Діалоги. – Харків. 2008.

Г'юм Д. Трактат про людську природу: Спроба запровадження експериментального методу міркування про об'єкт моралі /Пер. з англ. – Київ. 2003.

Спіноза Б. Етика. – К., 2015.

- Гьосле В. Практична філософія в сучасному світі. – К., 2003. – 248 с.
- Тофтул М.Г. Сучасний словник з етики. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 416 с.
- Малахов В.А. Етика: Курс лекцій: навч. посіб. – К.: Либідь, 2004. – 384 с.
- Теоретичні проблеми сучасної етики: навчальний посібник / Т.Г. Аболіна, І.В. Васильєва, А.М. Єрмоленко та ін. – 2-ге вид., переробл. та доповн. – К.: Авіцена, 2013. — 344 с.
- Маєр–Абіх К.М. Повстання на захист природи. Від довкілля до спільносвіту. К.: Ліра, 2004. – 193 с.
- Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації: пер. з нім. – К.: Лібра, 2001. – 400 с.
- Етос і мораль у сучасному світі / Аболіна Т.Г., Єрмоленко А.М., Кисельова О.О. та ін. – К.: Парапан, 2004. – 200 с.
- Єрмоленко А.М. Соціальна етика та екологія. – К.: Лібра, 2010. – 416 с.
- Етика: Навч. посіб. / В.О. Лозовой, О.А. Стасєвська та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 224 с.
- Етика. Естетика: навч. посіб. / за наук. ред. Панченко В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 432 с.
- Філософія: терміни і поняття: Навчальний енциклопедичний словник / Під редакцією В.Л. Петрушенка. Львів: «Новий Світ-2000», 2020. – 520 с.
- Оніщенко О.І. Художня творчість у контексті гуманітарного знання: моногр. К.: «Вища школа», 2001. – 179 с.
- Павлова О.Ю. Онтологічний статус естетичного досвіду. – К.: Парапан, 2008. – 262 с.
- Історія філософії України. /Підручник. – К.,: Либідь, 1993. – 480с.
- Левчук Л.Т. Західноєвропейська естетика ХХ століття. – К.: Либідь, 1997. – 224 с.
- Левчук Л.Т., Панченко В.І., Оніщенко О.І., Кучерюк Д.Ю. Естетика: підручник / Заг. ред. Левчук Л.Т. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 435 с.
- Прикладна етика. Навч. посіб. / за наук. ред. Панченко В.І. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 392 с.
- Панченко В.І. Мистецтво в контексті культури. – К., 1998.
- Філософія етнокультури та морально-естетичні стратегії громадянського самовизначення: зб. наук. статей. / Чернігівський держ. пед. ун-т ім. Т.Г. Шевченка, Міжнародний фонд «Відродження». – Чернігів, 2006.

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБОВУВАННЯ

Історія філософії

I. Філософія Давнього Сходу.

1. Основні ідеї індуїзму. Ортодоксальні школи (веданта, миманса, ньая, йога, вайшешика, санкх'я).
2. Неортодоксальні школи індійської традиції. Значення вчення Будди.
3. Основні ідеї давньокитайської філософії (вчення даосизму, конфуціанства, маоїзму, фанцзя (легізму)).

II. Антична філософія.

4. Проблема начала в античній філософії, основні ідеї Мілетської та Ефеської філософії.
5. Ідеї діалектики у вченні Геракліта.
6. Проблема буття та поява метафізичного стилю мислення в Елейській школі. Піфагореїзм.
7. Ідеї фізиків-плюралістів, їх значення. Античний атомізм.
8. Початок класичної грецької філософії. Філософія софістів. Філософсько-антропологічні ідеї Сократа.
9. Вчення Платона про ейдоси. Соціально-філософські погляди Платона.
10. Систематизація знання Аристотелем, його вчення про буття та причини.
11. Основні філософські ідеї Епікура.
12. Етичне вчення стоїків.
13. Основні ідеї неоплатонізму та їх значення.

III. Середньовіччя та Відродження.

14. Особливості філософії Середньовіччя, її релігійний характер.
15. Апологетика та патристика. Філософські ідеї Августина.
16. Проблема співвідношення розуму та віри, основні позиції.
17. Особливості схоластичного типу філософії. Проблема універсалій: номіналізм та реалізм.
18. Філософські ідеї Фоми Аквінського. Концепція свободи волі людини.
19. Особливості мусульманської і єврейської релігійної філософії.
20. Гуманізм та антропоцентризм доби Відродження.
21. Натурфілософія Ренесансу.
22. Соціально-політичні вчення доби Відродження.
23. Неоплатонізм Відродження. Пантеїзм.

IV. Філософія Нового часу.

24. Наукова революція XVII-XVIII ст.ст., формування наукової картини світу.
25. Емпіризм Ф. Бекона. Новий Органон.
26. Сенсуалізм Д. Локка.
27. Матеріалізм Т. Гоббса.
28. Суб'єктивний ідеалізм Дж. Берклі та скептицизм Д. Г'юма.
29. Раціоналізм Р. Декарта. Правила методу.
30. Метафізика та етика Б. Спінози. Монадологія Г.В. Лейбніца.
31. Основні ідеї філософії Просвітництва, їх значення.
32. Французький матеріалізм XVIII ст.

V. Німецька класична філософія.

33. Німецька класична філософія, загальна характеристика.

34. Критична філософія І. Канта, його агностицизм.

35. Етика Канта.

36. Суб'єктивно-ідеалістична філософія Й. Фіхте.

37. «Філософія тотожності» Ф. Шелінга.

38. Абсолютний ідеалізм Г.В. Гегеля.

39. Гегелівська діалектика.

40. Суперечливість філософської системи та методу Гегеля.

41. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.

VI. Некласична філософія XIX-поч. XX ст.

42. Європейський ірраціоналізм. Філософія А. Шопенгауера.

43. Філософія Ф. Ніцше, її значення.

44. «Філософія життя», основні напрямки.

43. Філософія марксизму, її еволюція.

46. Класичний позитивізм. «Другий позитивізм» – емпіріокритицизм.

47. Філософія С. К'єркегора – початок екзистенціалізму.

48. Нове розуміння людини в працях З. Фрейда. Психоеаналіз.

49. Філософія персоналізму.

50. Феноменологія Е. Гусерля.

VII. Українська філософія.

51. Формування та особливості філософської думки Київської русі.

52. Філософська думка українського Відродження XV-XVII століть (гуманізм, Острозька академія, православні братства).

53. Зародження професійної філософії в Україні, основні напрямки.

54. Філософія Просвітництва в Україні. Києво-Могилянська академія (її загальнослов'янський характер, самостійність філософії, гносеологія, вчення про людину).

55. Філософія Г.С. Сковороди.

56. Екзистенційні мотиви у «філософії серця» П. Юркевича.

57. Філософські ідеї вітчизняної філософії XIX ст.: Шад, Новицький, Михневич, Гогоцький, Рижський, ін.

58. Філософські ідеї початку XX ст.: Бердяєв, Шестов, Потебня. Філософія космізму.

59. Українська суспільно-політична думка XIX-XX ст.ст.

VIII. Сучасна філософія.

60. Основні ідеї психоаналітичної філософської традиції.

61. Проблема буття людини в екзистенційній філософії.

62. «Філософська антропологія» М. Шелера.

63. «Нова раціональність» у філософії франкфуртської школи.

64. Структуралізм та структурний метод (Леві-Строс, Лакан, Фуко, Дерріда, Барт). Постструктуралізм.

65. Герменевтика та проблема розуміння (Шлейєрмахер, Гайдеггер, Гадамер, Рікбор).

66. Неопозитивізм: лінгвістичний позитивізм Вітгенштейна та позитивізм Попера.

67. Постпозитивізм, основні риси.
68. Вихідні ідеї неотомізму.
68. Еволюціонізм Тейяра де Шардена.
70. Основні риси постмодерністської ситуації у філософії та культурі.

Метафізика та онтологія

1. Специфіка, сутність та функції метафізики та онтології.
2. Онтологічна проблематика в міфології та релігії давнього світу.
3. Генезис поняття «буття» у філософії досократиків.
4. Антропологічний поворот Сократа в онтології та теорія ідей Платона як онтологічна концепція.
5. Онтологічна концепція Аристотеля: її передумови та наслідки.
6. Пізноантичні концепції буття.
7. Середньовічна християнська онтологія.
8. Коперніканський переворот Канта в онтології.
9. Онтологічна концепція Гегеля.
10. Сучасна онтологія.

Гносеологія

1. Гносеологія та епістемологія. Проблема пізнання в філософії.
2. Категорії гносеології.
3. Оптимістичні та песимістичні пізнавальні стратегії.
4. Ступені та форми пізнання.
5. Суб'єкт та об'єкт пізнання. Моделі суб'єкт-об'єктного характеру в пізнанні.
6. Вчення про істину. Класичні та неklasичні концепції істини.
7. Теорії розвитку світу.
8. Діалектика та її форми.
9. Принципи, закони, категорії діалектики як науково-філософський інструментарій.
10. Синергетика. Основний принцип. Категорії синергетики як науково-філософський інструментарій.
11. Глобальний еволюціонізм. Основні принципи. Категорії глобального еволюціонізму як науково-філософський інструментарій.

Феноменологія

1. Проблема свідомості в філософії. Сучасні філософія та наука про свідомість.
2. Структурна композиція свідомості.
3. Співвідношення свідомого та без свідомого.
4. Предмет феноменології, її ціль та методи (відкриття та вивчення життєвого світу, редукція, смисли та мова).
5. Пізнавальний процес в феноменології: домінування дії над пасивністю, протиставлення «пояснення – розуміння» в соціально-філософських дослідженнях.

Логіка

1. Логіка як наука про символічне мислення та основа наукової методології.
2. Закони формальної логіки та їх онтологічні засади.
3. Поняття як форма мислення. Визначення та розподіл понять.
4. Судження як форма мислення. Види суджень.
5. Структура та види простих категоричних суджень. Логічний квадрат.
6. Умовивід як форма мислення. Види умовиводів. Умовиводи у власному сенсі (звернення, перетворення, протиставлення).
7. Категоричний силізізм. Фігури та модуси простого категоричного силізізму.
8. Дедукція, індукція та аналогія як логічні методи.
9. Умовні, розділові та умовно-розділові умовиводи.
10. Логічні помилки та їх класифікація.

Філософська антропологія

1. Філософська антропологія в структурі філософського знання. Філософська антропологія ХХ століття.
2. Дуальність природи людини. Проблема людяності в сучасній філософії.
3. Основні категорії філософської антропології: життя, смерть, безсмертя, сенс життя, любов, свобода, альтруїзм та ін.
4. Гуманістичні цінності: свобода та її цінність. Проблема співвідношення свободи та волі.
5. Гуманістичні цінності: особистість. Особистість в контексті філософських вчень та концепцій.
6. Гуманізм та транс гуманізм: проблема співвідношення. Нові концепції людини в епоху біотехнологій.

Соціальна філософія

1. Соціальна філософія. Поняття суспільства та визначення категорії «соціальне».
2. Методи вивчення суспільства. Формаційний та цивілізаційний підходи до вивчення суспільства.
3. Структура суспільства: матеріально-економічна сфера. Особливості її розвитку в інформаційному суспільстві.
4. Структура суспільства: соціальна сфера. Трансформаційні процеси в класовій структурі інформаційного суспільства.
5. Структура суспільства: політична сфера. Феномен влади в сучасному суспільстві.
6. Духовне життя суспільства: освіта, наука, культура в сьогоденні.
7. Глобальні проблеми в суспільстві ризику.
8. Соціальна роль техніки і технологій в історичному процесі. Техніко-технологічний детермінізм.
9. Техніко-технологічні основи становлення інформаційного суспільства (на прикладі аналізу інформаційних та постіндустріальних концепцій розвитку суспільства).

Філософія культури

1. Культура як предмет філософського аналізу. Цивілізація і культура.
2. Ігрова концепція культури Й. Гейзінга.
3. Методологія В. Дільтея в дослідженні культури.
4. Філософські підходи до визначення сутності культури.
5. Циклічний розвиток безлічі культур А. Тойнбі.
6. Соціологічні підходи у філософії культури.

Філософія науки

1. Наука як предмет вивчення філософії.
2. Проблема методології.
3. Функції і значення методу в науковому пізнанні.
4. Методи в теоретичних і прикладних дослідженнях.
5. Формування наукової теорії.
6. Динаміка і зростання наукового знання.
7. Соціальні та етичні проблеми науково-технічного прогресу.
8. Філософія техніки. Техніка як соціальне явище.
9. Поняття парадигми та наукової спільноти.
10. Роль науки в житті суспільства.

Етика

1. Етика як філософська дисципліна. Проблема критеріїв добра і зла.
2. Філософські концепції моралі. Етичні цінності і моральні ідеали.
3. Проблеми біоетики та її соціальні підстави.
4. Співвідношення моралі і права.
5. Моральна філософії І. Канта.
6. Моральний реалізм Д. Мура.
7. Комп'ютерна та мережева етика. Біоетика.

Естетика

1. Естетика як філософське вчення. Предмет естетики.
2. Естетичні цінності та їх роль в людському житті.
3. Чуттєве сприйняття світу і категорія прекрасного. Мистецтво як форма творчості і феномен культури
4. Феномен естетичного, його інтерпретації і структура
5. Категорія прекрасного в давньогрецькій філософії.
6. Естетичні уявлення у філософській думці в Середньовіччі, епохи Відродження та Нового часу.
7. Основні напрями сучасної естетичної думки. Естетико-художні практики у сучасному суспільстві.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Завдання вступного іспиту оцінюються за шкалою 100-200 (з кроком не менше ніж в один бал) або ухвалюється рішення про негативну оцінку вступника («незадовільно»).

При оцінці знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Оцінка за шкалою 100-200 бальною системою	Характеристика відповіді
165-200	Вступник: - досконало володіє теоретичним навчальним матеріалом для ґрунтовної відповіді на поставлені питання; - глибоко і повно оволодів понятійним апаратом, вільно та аргументовано висловлює власні думки; - демонструє культуру спеціальної мови і використовує сучасну технологічну термінологію, цілісно, системно, у логічній послідовності дає відповідь на поставлені запитання; - творчо використовує знання для розв'язання практичних завдань.
135-164	Вступник: - володіє теоретичним навчальним матеріалом для відповіді на поставлені питання; - здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій; наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень; - грамотно викладає відповідь, але зміст і форма відповіді мають окремі неточності, припускає 2-3 неprincipові помилки, які вміє виправити, добираючи при цьому аргументи для підтвердження певних дій.
100-134	Вступник: - частково володіє навчальним матеріалом, здатний логічно відтворити значну його частину; - виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, але викладає його неповно, непослідовно, припускається неточностей у визначеннях понять, у застосуванні знань для вирішення практичних задач, не вміє доказово обґрунтувати свої думки; - завдання виконує, але припускає методологічні помилки.
«Незадовільно»	Вступник: - має розрізнені безсистемні знання; - володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його безладно, уривчастими реченнями; - припускає помилки у визначенні термінів, які приводять до викривлення їх змісту; - припускає принципові помилки при вирішенні практичних завдань; - не відповідає (або дає неповні, неправильні відповіді) на основні та додаткові питання.